

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrta leta " " 6.50
za en mesec " " 2.20
za Nemčijo celoletno " 29.—
za ostalo inozemstvo " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . K 24.—
za pol leta " " 12.—
za četrta leta " " 6.—
za en mesec " " 2.—

V upravi prejemov mesečno K 1.70

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna petstvrsta (72 mm):
za enkrat . . . po 15 v
za dvakrat . . . " 13 "
za trikrat . . . " 10 "
za večkrat primeren popust.

Poslano in rekl. notice:

enostolpna petstvrsta (72 mm)
30 vinarjev.

Izhaja:

vsak dan, izveniš nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. —
Avstr. poštne bran. račun št. 24.797. Ogrske poštne
bran. račun št. 26.511. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Volilci in volilke v trgovsko in obrtno zbornico kranjsko!

Volilci in volilke v trgovsko in obrtno zbornico kranjsko, pošljite v rekomandiranih pismih glasovnice nemudoma pravilno podpisane tajništvu Slovenske Ljudske Stranke, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 6, ali jih izročite zanesljivim zaupnikom, da to takoj preskrbe!

Ne odlašajte s pošiljanjem, ker volilke bodo že v torek, dne 13. t. m., za trgovski odsek (rdeče in modre glasovnice), v četrtek, dne 15. t. m., pa za obrtni odsek (rumene, bele in zelene glasovnice), mi moramo torej glasovnice takoj, nemudoma imeti v rokah!

Opozorjamo naše somišljenike, da vse tiste naše somišljenike volilce v trgovsko in obrtno zbornico, ki še niso dobili glasovnic in legitimacij, takoj spravijo na dotične pošte, da vzamejo glasovnice in legitimacije! Dotičniki naj seboj na pošto vzamejo izkazila.

Komur je na tem, da se liberalno gospodarstvo, ki je bilo doslej le v škodo trgovcem in obrtnikom in le v korist posameznim osebam, zameni s smotrenim, koristnim delom, naj pošlje takoj v rekomandiranem pismu glasovnice na tajništvo Slovenske Ljudske Stranke, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 6.

Deželni zbor kranjski.

Seja 7. februarja 1912.

(Nadaljevanje.)

RAZLIČNE DOKLADE IN PRISTOJBINE.

Dr. Žitnik kot poročevalec in načelnik finančnega odseka predlaga glede pobiranja pokopališčnih pristojbin za trško pokopališče v Vipavi, naj se trgu Vipavi to dovoli in se določajo za to gotove pristojbine. Sklepu naj se izposluje Najvišje odobrenje.

Sprejeto.

Dr. Žitnik kot načelnik in poročevalec finančnega odseka predlaga, da se občini Jablanica dovoli za leto 1912 pobirati v davčni občini Jablanica 140 odstotkov, v Vrbovem 121 odstotkov, v Vrbici 117 odstotkov in Kuteževem 150 odstotkov doklade na vse direktne davke razun osebne dohodarine.

Sprejeto.

Nadalje predlaga, da se občini Vrabče dovoli za leto 1912 po davčni občini Polje pobirati 119 odstotno doklado.

Sprejeto.

Finančni odsek predlaga, da se občini Stari trg pri Ložu dovoli za leto 1912 pobirati po davčnih občinah Gor. Jezero in Lipsenj 122 odstotno doklado.

Sprejeto.

Fin. odsek predlaga, da se občini Trnovo dovoli za leto 1912 pobirati po davčni občini Tominje 124% in po občini Harije 201% doklado. Obenem predlaga poročevalec dr. Žitnik sledeči resoluciji: 1. Deželni odbor naj opozori županstvo občine Trnovo, da bo moralo pri kapnici v Harijah neprizadetim davkoplačevalcem pobrano doklado povrniti. 2. Deželni odbor se pooblašča, da za trajne zgradbe (šole, ceste, vodovode itd.), ki služijo poznejšim rodovom, ne dovoli pobirati previsokih doklad, ki bi presegale davčno moč prizadetega prebivalstva.

Sprejeto.

TELEFONSKE ZVEZE.

Dr. Žitnik kot poročevalec fin. odseka poroča o nekem dopisu c. kr. deželnega predsedstva, ki se tiče telefonskih zvez na Kranjskem. in predlaga: Visoki deželni zbor skleni: 1. Deželnemu odboru se naroča, da sklicuje se na sklep visokega deželnega zbora v XV. seji dne 14. oktobra 1909. nemudoma nadaljuje pogajanja glede naprave telefonskih zvez na Kranjskem s c. kr. trgovskim ministrom in odločno zahteva, da se iz dovoljenega kredita 20 milijonov za izpolnitev telefonskega omrežja tudi na Kranjskem določi primerna vsota. 2. Deželnemu odboru se dalje naroča, naj obenem prijavi c. kr. deželnemu predsedstvu, pozivljajoč se na tamošnji dopis z dne 27. decembra 1911, št. 4459 pr., da z ozirom na neugodne deželne finance deželni zbor ne more dovoliti v ta namen nobenega prispevka, (Vlada pravi, da bi bilo treba 20.000 K), ker te-

lefonske naprave itak služijo v prvi vrsti koristim države in zasebnim interesom.

Sprejeto.

NEKATERE UČITELJSKE PROŠNJE.

Bartol, kot poročevalec fin. odseka predlaga glede na prošnjo predstojništva uršulinskega samostana v Ljubljani sledeče: 1. Prošnji vodstva uršulinskega samostana v Ljubljani, da se svetnim učiteljicam, ki služijo na zunanji uršulinski ljudski šoli, vsteje čas od usposobljenostnega izpita v pokojninsko dobo, se ugoti. 2. Prošnji istega zavoda, da bi se dovolila redna podpora v znesku 2000 K v svrhu boljšega plačevanja svetnih učiteljic na zunanji ljudski šoli, se ne ugoti.

Sprejeto.

Isti predlaga glede na prošnjo Društva vpokojenih učiteljev na Kranjskem: Prošnja Društva vpokojenih učiteljev na Kranjskem za podelitev draginske doklade se odstopi deželnemu odboru v rešitev.

Sprejeto.

Isti predlaga glede na enako prošnjo vpokojenega učiteljskega oboja na Kranjskem, naj se odstopi deželnemu odboru v primerno uvaževanje po potrebi.

Sprejeto.

Isti predlaga glede na prošnjo Lichtenturnovega zavoda: Prošnji vodstva deklškega sirotišča Lichtenturnovega zavoda, da se svetnim učiteljicam na deklški šoli priznajo starostne doklade od časa, ko so prestale skušnjo učiteljske usposobljenosti, se ugoti.

Sprejeto.

RAZLIČNE ZADEVE.

Pogačnik kot poročevalec fin. odseka poroča o nekaterih preuredbah na Studencu in predlaga: Visoki deželni zbor skleni: 1. Poročilo deželnega odbora se odobruje vzame na znanje. 2. Za preuredbo v deželni hišnici ter v svrhu nabave novih postelj v deželni blaznici na Studencu se dovoli kredit v skupnem znesku 54.000 kron, ktere naj deželni odbor pokrije potom posojila.

Sprejeto.

Isti predlaga glede prošnje bolnišnice v Krškem, naj se ji povrnejo oskrbni stroški za kranjske do-

mačine, preden je zavod dobil pravico javnosti, naj se prošnja odkloni.

Sprejeto.

Bartol predlaga glede prošnje za zvišanje stanarine ljubljanskega učiteljstva, naj se odstopi deželnemu odboru v primerno uvaževanje po potrebi.

Dr. Triller meni, da pomeni predlog odseka pospeševanje politične korupcije in predlaga, naj se ljubljanskemu učiteljstvu zviša stanarina za 25 odstotkov, grof Margheri predlaga, da se zviša za 50 odstotkov, dr. Triller se temu akomodira, oba predloga se odklonita in se sprejme z ozirom na varnost odsekov.

Dr. Žitnik poroča o peticiji kuratorija zavoda za pospeševanje obrti na Kranjskem, naj se mu dovoli prispevek v pokritje investicijskih izdatkov in predlaga: 1. Peticija se odkloni. 2. Deželnemu odboru se naroča, naj pri ministru za javna dela izposluje iz državnega kredita za pospeševanje obrti primeren prispevek za potrebne investicije, kakor je to storila država za druge kronovine.

Sprejeto.

Lenarčič kot poročevalec finančnega odseka poroča o prošnji mesta Postojna glede pobiranja doklade, in predlaga: 1. Občini Postojna se dovoli za leto 1912 pobiranje 120 odstotno doklade na vse direktne davke razun osebne dohodarine. 2. Deželnemu odboru se naroča, da izposluje temu sklepu Najvišje potrjenje.

Sprejeto.

Košak kot poročevalec upravnega odseka poroča glede prošnje občine Veliki Gaber in Prapreč glede zgradbe nove ceste Temenica—St. Lovrenc, in predlaga: Deželnemu odboru se naroča, da deželni tehnik na licu mesta prouči razmere glede zaprosene ceste in v prihodnjem zasedanju stavi primerne predloge.

Sprejeto.

Isti predlaga glede prošnje cestnega odbora v Logatcu, naj se okrajna cesta Spodnji Logatec do postaje uvrsti med deželne ceste, sledeče: Prošnja se odstopi deželnemu odboru s priporočilom, da čimprej vstreže v prošnji navedenim željam.

Sprejeto.

ŽENSKA TRGOVSKA ŠOLA V LJUBLJANI.

Jarc kot poročevalec šolskega odseka poroča o predlogu, ki ga je šol-

LISTEK.

Ivan Mazovec:

Iz našega juga.

(Dalje.)

Kaka bo pa tretja doba? Odločili jo bodo veliki, mogočni narodi, ki so iztrgali islamskim državam tudi severno Afriko iz rok. Toda motil bi se, kdor bi mislil, da se je zgodilo to iz verskega idealizma, kot je to bilo v križarskih vojskah. Verskega idealizma ni več v modernih državah; gre se samo za gospodarsko eksploatiranje podvrženih zemlja, gre se za moč. Pri manjših narodih se dobi še tisti duh; tudi pri večjih nar. apelirajo vlade semintja na ta čustva, da tako popularizirajo svoja podjetja. Na mesto Srbov in njihovega najsilnejšega reprezentanta Stjepana Dušana so stopili sedaj energični Bolgari in njih protektorji Rusi. Ti sedaj gledajo na Carigrad, drugi narodi pa stoje zraven, da ne bi pri kakem eventualnem plenu odšli praznih rok. Srbov predvsem vsled notranjih bojov in razbrzdanih nedostajev moči, da bi prodrli »onam onamo za brda ona«... Hrvatje imajo istotako kot Srbi toliko domačih neprilik in toliko skrbi v svo-

ji lastni hiši, da ne utegnejo dosti gledati v svet. Mi mali Slovenci, ki smo od vseh strani stiskani in obdani od močnih sovražnikov, si iščemo zaveznikov, ki naj bi nam pomagali, da se nacionalno ohranimo. Vemo, da je samo v slogi in v notranjem konsolidiranju balkanskih narodov rešitev, vemo, da bi tretja doba Carigrada, ki jo čakamo s hrepenenjem v srcu, ne smela več izigravati tako usodno zapadnih in vzhodnih Slovanov. Ta tretja doba naj bi prišla v znamenju sprave in sloge med vzhodnimi in zapadnimi Slovani, da tudi v slogi z muslimanskimi Slovani. Na vstajenje starega grško-bizantinskega Carigrada, na središče in gorišče razkola, ne verujem; na slovanski Carigrad verovati je — prelepo. Nekako čudno mi je pri srcu, ko vidim, kako se naš mali rod slovenski z nekim zdravim instinktom, ne — s tihim spoznanjem bori proti razkolu, kako ta »strpeči milijon« svoje male oboluse zbira v Apostolstvu sv. Cirila in Metoda in jih pošilja med brate na jug. — Narod brez idealov je narod brez bodočnosti. Da bi dal dobri Bog tudi večjim narodom v njihovih denarnih spekulacijah vsaj nekaj tega idealizma, da bi pomagali nesrečnim balkanskim Slovanom do njihovih starih pravic. Čas je že, da balkanski Slovani

nadaljujejo tam, kjer so v srednjem veku — po turški sablji naenkrat prekinjeni — prenehali, da nadaljujejo v svojem kulturnem delu, pa ne v znamenju razkola in nesloge, pač pa medsebojne strpnosti in kulturne edinstvi.

× × ×

Orijent! Kako si lep! Čudoviti so čari orijentalnih pokrajin, ki se je palo na njih moje oko: mesta, ki kot pravljice vstajajo iz morskih valov; otočki s cipresami in oljkami in tihimi kotički, ki po svoji mehki poeziji spominjajo na Böcklinovo »Toteninsel«; celi gozdovi oranž, kot sem jih videl pri Jafi; budovito krasna flora, čuden kontrast na divjih tleh ognjenika Santorina; pustinja z nepreglednimi peščenimi polji, ki smo jih prehiteli z iskrim arabskimi konji na poti v Jericho; jerihovska oaza, ki se je razveselila oko kot domovine po dolgem bivanju v tujini; solčni zahod na prostranem morju med nebom in vodo in mesečne noči... To so trenutki, ko zažuti človek utrip svoje duše in se zdrzne pred veselstvom.

Zanimiva ljudstva stanujejo po teh pokrajinah, različna po zgodovinskih tradicijah, razliki političnih ciljih, po svojem tipu in značaju. Zagorela Felafinija, ki nudi na betlehemskih po-

lih grozdje potujočemu romarju; lepa Betlehemčanka s čudovito globokimi očmi, ki teče za vozom in prosi za bakšiš; ponosna od solca ožgana Grkinja, ki zvonko kliče pod oknom jahajočemu tuju »Kaliméras!« ki prihiči tudi na cesto in pripne presenečenemu tuju gavgrožo na prsi in mu nudi čašo žarke grškega vina; lepa Mostarka in še lepše Dubrovničanke, ko se vstopijo pred staro vladno palačo v sijajne skupine in se razgovarjajo, pri čemer jim pa hudomušni pogledi vedno uhajajo na občudujočega tuja; izredno lepe španjolske židinke v čudnih koketnih kapicah... Ej, to so slike, ki ostanejo. — Mršavi koščeni Beduini, vsi ožgani od južnega solca, z dolgimi težkimi puškami, kimajoči na kamelah v enakomernem taktu, njihovi pogledi kot ogenj, — to so sinovi pustinje, častilci preroka in ne posebno poslušni podaniki sultanovi. — Judje, kdo jih ne pozna, saj so povsod doma in nikjer. Videli sem jih na Dunaju, v Pragi, na Slovenskem, videli v Sarajevu, kjer imajo večino trgovine v svojih rokah. Toda kdor jih je videl v Jeruzalemu pod zidovi njihovega nekdanjega templja, kako jokajo, molijo in bujajo z glavami v starinske kamene, ta jih

*) Dober dan.

ski odsek izdelal na podlagi svoječasne samostalnega predloga poslanca Jarca in tovarišev, da se ustanovi v Ljubljani ženska trgovska šola. Predlog odseka se glasi: 1. V zvezi s slovensko trgovsko šolo se v Ljubljani ustanovi dvorazredna ženska trgovska šola, ki naj se po možnosti ustanovi že jeseni 1912. — 2. Deželni odbor ima v zvezi s kuratorijem slovenske trgovske šole ukreniti vse potrebno in o tem poročati deželnemu zboru v prihodnjem zasedanju. 3. Deželni odbor naj izposluje tudi za to šolo redne prispevke tozadevnih faktorjev. Odsek priporoča tudi resolucijo dr. Pegana, da se deželnemu odboru naroča, naj se ravnateljstvo trgovske šole izjavi, kako bi se od strani ravnateljstva moglo urediti posredovanje služb za absolvente in absolventinje te šole.

Dr. Triller predlog pozdravlja, ga označuje kot lep korak naprej in omeni, da sedanji ženski trgovski tečaj vzgoje le ženski proletariat.

Predlog se sprejme.

DEBATA GLEDE BERE.

Jaklič kot poročevalec upravnega odseka poroča o zakonskem načrtu glede razveljavljanja deželnega zakona iz leta 1896. in izpremembe deželnega zakona iz leta 1882. o odkupu bere za cerkve, župnije in njihovih organov.

Pri tej priliki se vname debata. Prvi se oglasi proti

dr. Novak.

Govornik je proti zakonu. Je na stališču, da se mora bera sploh odpraviti, ker nasprotuje svobodi lastnine. Bera označi za krivično, neenako in v gotovih razmerah celo nasilno. (Živahni ugovori od strani poslancev S. L. S. — Nemir. Glavar zvonil in pozivlje, naj se govornika ne moti.) Bera je v breme zavezanecem in celo upravičencem.

Nato govori

dr. Krek.

Ljudstvo ne stoji na stališču liberalcev, kar je samoposebi umevno. Kjer se odkup bere sproži, pravi ljudstvo takoj, da je to sama nagajivost, hudobnost in liberalna zlehtnoba. (Priprjevanje in veselost.) Vsak poreče: Ta beštja nas je spravila v to sitnost! (Veselost.) Dve stvari sta na bera lepi, poetični, nežni. Prvič: bera je edini ostanek naravnega gospodarstva, je priča, kako cerkev, ta najstalnejši in najkonservativnejši organizem na svetu, ohranja celo še principe prejšnjega gospodarskega sistema, medtem ko se ves ostali svet potaplja v materializem, ki je oznaka denarnega gospodarstva. In cerkev hoče s tem tudi zadržati neodvisnost svojih služabnikov, da ne bi postali uradniki. (Veliko priprjevanje.) Drugi moment pa je še lepši: v bera se ravno najbolj kaže ozka zveza duhovnika s kmetom. Današnja srednja šola odtuji mladino ljudstvu in zato se dobe tudi nekateri duhovniki, ki pravijo: Proč z bera! Iz tega izvira tudi to, da nekateri, opiraje se na razlog, da kmetija nič ne nese, opuščajjo ekonomijo in dajo kmetijo v najem. Jaz pravim, to načelo je liberalno, duhovnik bodi tudi kmet, duhovnik čuti s kmetom, duhovnik bodi prvi služabnik ljudstva! (Odo-

bravanje in ploskanje.) In ravno v bera je tej tesni zvezi podan poseben pečat. Vsak poizkus razdreti to zvezo, duhovnika od kmeta ločiti, ga odtujiti kmečkemu gospodarstvu, pomenja nanašanje. (Živahni priprjevanje.) To bi nam dalo duhovnike-uradnike, mi pa rabimo slejkoprej duhovnikov, ki bodo z vsemi kapljami svoje krvi ljubili naše ljudstvo, našega kmeta, ki nam s svojim delom zagotavlja našo svobodo! (Veliko odobravanje in ploskanje pri večini.)

Višnikar

govori proti predloženemu zakonskemu načrtu, pravi, da bera ni po duhu časa, razlaga različne inkonvenienče, ki so z njo združene, jo označuje za breme tako upravičencem kakor zavezanecem in se obširno peča s tozadevnimi zakoni. Končno predlaga resolucijo, naj se deželni odbor pooblasti, da v prihodnjem zasedanju predloži v zmislu njegovih izvajanj nov zakonski načrt.

Drobnik

pojasnjuje stališče kmečkega ljudstva v tem vprašanju. Gospoda Novak in Višnikar se čisto gotovo ne trudita za duhovne (Veselo priprjevanje), kmečkih potreb in želja pa tudi ne razumevata. Kmet da najtežje gotovi denar. (Priprjevanje.) Vaš namen je popolnoma drugi; ga dobro poznamo. (Veselost.) Vi bi radi stanje duhovščine poslabšali, prikrašali tiste kaplane, o katerih danes že cel svet ve, da so reveži. (Priprjevanje.) Pa tudi kmetu nočete dobro, ampak nakopali bi mu radi le sitnosti. (Tako je!) Rečem kot kmet čisto jasno: Naše pošteno ljudstvo daje rado bera gospodu. (Priprjevanje.) Če bi pa mi zakon naredili, naj se bera v denarju odkupi, pa bi vsi pisali: Glejte jih, ljudstvo hočejo zopet odreti, so zopet nove davke naložili! (Velika veselost in ploskanje.)

Matjašič

se pridružuje predgovorniku. Liberalci imajo samo namen, da bi naredili razpor med duhovniki in ljudstvom. (Priprjevanje.) Kmet, to vsak ve, ki količkaj kmeta pozna, da raje in lažje v pridelih kakor v denarju. Če se kje kaj o odkupu sliši, je gotovo, da je kak magnat ljudstvo nahujskal. (Veliko priprjevanje.)

Poročevalec

poslanec Jaklič konstatira, da se je gospod nadsvetnik Višnikar potegnil za dobrobit duhovščine. (Ironičen smeh.)

Pri glasovanju se resolucija Višnikarja odkloni in sprejme predlog odseka, oziroma priloženi zakonski načrt. (Dr. Triller: Bera je rešena! — Ogorčeni klici od strani S. L. S. — Dr. Zajec: Vaši ekspenzari! — Nemir. — Glavar zvonil.)

Nato se seja prekine, nato pa odredi tajna seja, v kateri se rešijo različne osebne prošnje.

PRORAČUNSKA RAZPRAVA.

Ko se zopet otvori javna seja, se začne razprava o deželnem proračunu za leto 1912.

Glavar odredi generalno debato.

ne bo pozabil svoj živ dan. — Krasno ljudstvo so betlehemski Arabci, po večini katoliki, inteligentni, podjetni, prikladni, samo pri kupčiji precej usiljivi kot sploh v orientu. Kaj bi bilo lahko arabsko ljudstvo doseglo, če bi se bilo v celoti poklonilo Kristovemu nauku! — Zanimivi so Grki s svojimi tritisočletnimi tradicijami in svojim sedanjim navdušenjem in šovinizmom. Kot njihovi predniki, tako so tudi oni politiki, samo politiki. Sedeti cel božji dan med visokimi skladami časopisov, piti kavo in politizirati, to je Grku najljubše opravilo. Imajo tudi neke vrste jagode, kot rožni venec nabrane na niti; te koravde drži brezposelni Grk v roki in jih spušča eno na drugo in ko je vse premetal, začne zopet znova. Medtem pa sklene seve lahko dobro kupčijo, zabava obisk, razglablja o politiki... Grk je silno dober trgovec in kot tak znan po celem svetu. Še mlad odide v tujino, postane veletržec in čisto milijonar, a v svojem srečnem zvesto čuva spomin na domovino in žrtvuje velikanske svote v narodne namene. Najkrasnejše stavbe v Atenah so nastale iz privatnih ustanov, tako prelepa nacionalna biblioteka, Stadion itd. V politiki je Grk večkrat fantast, ki se zanaša na svojo slavo in tradicijo in premalo računa z realnimi razmerami. Malokateri Grk v kraljevini razume bulgarsko. Na univerzi se ne podučuje noben slovenski jezik; v atenski vseučiliški knjižnici, ki sem jo po protekciji nekoga grškega doktorja imel priliko pregledati, sem našel v

filološkem oddelku vsega skupaj — 5 slovanskih knjig in te manje vrednosti (iz ruske literature). Našemu Grku, ki se ne zaveda, koliko slovanske krvi polje v njem, so Slovani še vedno nizki barbari, ki gleda nanje s preziranjem. Zato pa inteligentni Grk govori francosko in se naroča na najmodernejše francoske knjige. — Grški narod je splošno pobožen, tudi inteligenca, kar je napravilo name posebno dober vtis. Toda stare grške slave je konec; ne povrne se nikoli več... — Zelo simpatičen vtis napravijo Bulgari: spoznal sem jih na Dunaju. Trezni so, ne pijejo mnogo, tudi kade splošno ne preveč, varčni in zmerni so sami med seboj, v reprezentanci nasproti tujcem so pa žentlemen, ki se ne boje tudi večjih stroškov, samo da napravijo dober vtis. Zdrav gospodarski zmisel, realna politika, idealni zanos — to so vse prednosti pravega Bulgara, ki na tujca najugodnejše vplivajo. Bilo bi dobro, da bi mi Slovenci stopili z Bulgari v ožje kulturne stike, kajti oni so narod — bodočnosti. — Srbe in Hrvate poznamo več ali manj in se je o tem že dosti pisalo. Premalo se zanimamo za bosenske Muslimane in vendar bodo oni eden izmed najvažnejših faktorjev za nadaljni razvoj Bosne. Oni omahujejo med Hrvati in med Srbi in ne vedo ni kam ni kako. Medtem se pa trudijo Madžari na vse kripilje, da bi jih odtgnili od obojih in priklenili na Budimpešto; tako bi imeli v kratkem času v Bosni silno zaslonbo...

(Dalje.)

Besedo ima poročevalec v proračunu

dr. Krek.

(Govor dr. Kreka smo objavili doslovno v včerajšnji številki našega lista.)

Nato govori grof

Barbo.

Govornik izjavlja, da je deželni odbor res veliko storil, kakor je obširno izvajal predgovornik, kateremu se kot deželni odbornik zahvaljuje. Glede finančnega položaja dežele pa je mnenja, da se dohodki ne bodo zvišali (Ugovori), prihraniti pa tudi ni mogoče veliko. Govornik bo stavil predlog, da se deželnemu odboru naroča, naj pri porabljanju kreditov postopa z veliko varčnostjo. V proračunu nekateri precej veliki izdatki v približnem znesku 400.000 K sploh niso vpošteti, tako za deželno bolnico, za gospodarstvo šolo, za povzdigo živinoreje itd. Za električne centrale se je že nad 100.000 K izdalo, deželna banka je dobila tudi precej predujma; na ta način se proračunani deficit zviša nekako na dva milijona kron. Dočim so po mnenju govornika dohodki ne bodo zvišali, bodo izdatki rasti, treba bo regulirati učiteljske plače, zidati novo deželno poslopje in odplačevati dolg, katerega ima dežela skupno 22 milijonov K. Meloracijski fond bi bilo treba pravičnejše uporabljati, tako na primer dobiva kamniški okraj neprimerno veliko, Kočevje se pa je zanemarilo. (Ugovori. — Dr. Pegan: Saj ste bili z liberalci v zvezi, zakaj niste takrat skrbeli?) Nekaj se že naredi, toda Kočevci že leta in leta za mnoge ceste in vodovode zastoj prosijo. Doklade se ne bodo mogle zvišati, dokler se narodno gospodarstvo ne bo povzdignilo. (Lenarčič: Kdaj bo to?) Napredek na tem polju se bo že opazil. (Klic: Potem pa bodo tudi dohodki rasti!) Novih davkov tudi ni mogoče skleniti, kar pa se tiče mesnice in električnega podjetja na Završnici bi lahko povzročili tudi izgubo, na državni prispevek ne gre preveč računati; to bi bilo kakor da bi se nečak zanašal na dobrega starega strica, toda ta dobri stric je sam vesel dečko, ki rad zapravlja. (Veselost.) Govornik izjavlja, da ni slikal črno na črno (Dr. Pegan: »Gau in Gau!« — Veselost), »rosa« pa ni mogel slikati, ne črno, ne »roza«, zakaj, potem bi zahteve prebivalstva še bolj narastle. Nepravilno bi bilo, če bi se večino delo odgovornosti za finančno stanje dežele, priznati je treba, da se je veliko koristnega naredilo — preje se je v mnogem oziru naravnost skoparilo. (Dr. Zajec: Oj, zlati časi!). Denar se je v mnogem oziru dobro naložil, toda, gospoda, denarja nimamo v izobilju, časi so resni, pogled v bodočnost ni vesel. Vse stranke naj se zato združijo v delu, da pride deželno gospodarstvo v ravnotežje; politika ne sme tu igrati nobene vloge, negotove spekulacije pa ne bodo ravnotežja vstvarile. (Odobranje pri veleposestvi.)

dr. Eger

obžaluje, da poročevalec, dr. Krek, ni navzoč. Polemizira z izjavami dr. Kreka, ki je naprtil nemškonalni stranki odgovornost, da se v nemški javnosti slovensko združništvo kompromitira, češ, on in njegova stranka za pisavo gotovih listov nista odgovorna. Govornik pozivlja nato deželni odbor, da izpolni obljube, katere je dal Kočevcem in izraža upanje, da se bo v tem oziru vendarle kaj storilo. Govornik protestira proti temu, da deželni odbor deželnemu zboru ne poroča o stanju hidroelektričnih central in da je januarja 1912 za napravo ob Završnici že izdal 100.000 K, ne da bi bil deželni zbor to dovolil. Sprčo tega postane pravica deželnega zbora zneske dovoljevati, iluzorična. Postopanje deželnega odbora je naravnost »froc-larija«. (Predseduje baron Liechtenberg.) Stavi predlog, da ima deželni odbor o stanju hidroelektričnih naprav poročati in zaprositi deželni zbor za kredit. (Odobranje pri veleposestvi.)

Dr. Triller.

Govornik obžaluje, da poročevalec, dr. Krek, ni navzoč. (Veselost.) Dr. Krek je danes na nekvalificiran način napadel narodnonapredno stranko. S. L. S. se imenuje »stranka dela«, vi res delate, delate veliko (Klic: Kaj pa potem hočete?), toda dvomim, da bi bila kvantiteta vašega dela v skladu s kvaliteto in vprašanje je, ali vaši načrti ne presegajo moči dežele. Leta 1907 ste prevzeli deželno gospodarstvo v konsolidiranem položaju. (Živahni klici: Oho! — Deželo ste popolnoma zanemarili! — Nič niste storili! — Dolgove!) Očita se nam, da za deželno kulturo nismo ničesar storili. Izvršili smo regeneracijo vinogradov. (Klici: To je pa veliko!) Govornik pravi, da je bila ob-

strukcija S. L. S. kriva, da prejšnja večina ni mogla še več storiti. (Ironični ugovori.) Leta 1907 smo imeli samo 13.977 K deficita Dr. Lampe je sicer izračunal, da ste en milijon prihranili, dovolite mi pa, da bom ta milijon nekoliko znižal. (Dr. Lampe: Jaz ga bom pa zvišal! — Veselost.) Govornik navede računske sklepe iz prejšnjih let, ko je vladala liberalno-nemška zveza in pravi, da je narodnonapredna večina sedanji večini zapustila leta 1907 1 milijon prebitka. (Smeh. — Klici: Proj ste pa rekli, da je bil deficit! — Dr. Lampe: Ta milijon pa moram zdaj hitro dobiti! — Velika veselost.) Glasom računskega sklepa izkazani lanski deficit 396.000 K se zviša vsled tega, ker ste porabili nekatere fondne in imeli izgubo pri melioracijskem zakladu na 1 milijon K. (Klici: Na shodih ste pa govorili, da znaša deficit 10 milijonov! — En milijon več ali manj, nič ne de! — Veselost.) Stroški naraščajo. Treba bo regulirati učiteljske plače. Ne bojte se, da bomo prišli s kakim predlogom v tem oziru. (Klici: Se nič ne bojimo!) Jaz bom glede na žalostno stanje, v katerem se nahaja učiteljstvo, predlagal sledečo resolucijo: Vlada se pozivlja, da 1. prevzame ljudsko šolstvo na breme državi (Klici od večine: Bravo! Smo čisto zadovoljni! — Potem pa ne bo nobenega deficita! — Če bo le vlada zadovoljna! — Veselost.) 2. Učni načrt za mesta na eni in za deželo na drugi strani naj se izpremeni, 3. v tem zmislu naj se preuredi tudi učiteljske. — Govornik zopet obžaluje, da poročevalec ni navzoč (Veselost.) in se ostro obrača proti temu, da so v proračunu nekatere subvencije kar pavšalirane. Govornik se obrača proti »Zadružni Zvezi«, češ, dr. Krek nam je očital »Glavno posojilnico«, »Agro Merkura« in »Kočevsko posojilnico«, a jaz konstatiram, da ti zavodi niso naše stranke! (Smeh. Ugovori. Klici: Čegavi pa?) Če bi »Zadružna Zveza« ne bila dobila vseučiliškega zaklada, bi bila danes v takem položaju, kakor »Kočevska posojilnica«. (Burni ugovori.) Vršila so se v Ljubljani pogajanja, da bi se bila »Zadružna Zveza« rešila propada. (Burni ugovori. Klici: Ni res! Pravilice!) Govornik graja, da se dajo le tistim gasilnim društvom podpore, ki so klerikalna. (Ugovori. Dr. Lampe: Tako je delala »Deželna zveza gasilcev!« Turk ugovarja. Dr. Pegan: Vi, Turk, pa le tiho bodite! Pirc se sporeče s Peganom, in tolče po pultu. Glavar pozove Pirc k redu in mu zagrozi z najostrejšimi sredstvi.) Dr. Lampe je dejal sam, da so za liberalce vsi milijoni zapravljeni. (Dr. Lampe: To ste ja vi rekli! Veselost.) Predlaga resolucijo, da mora deželni odbor odsej vse subvencije v proračunu specificirati. Vsled jemanja iz zakladov se bo čisto premoženje dežele, ki je znašalo leta 1910 2.300.000 K, znižalo letos za en milijon, leta 1913 pa bo dežela kranjska v položaju zapreti ščacuno! (Viharen smeh. Dr. Zajec: O je! O je!) Govornik se obrača proti državnozborni delegaciji S. L. S., češ, da je ves svoj prejšnji vpliv zaigrala (Burna veselost.) in sicer za politične kompenzacije. Ljubljani se je vsilil nov volilni red in razpuščajo se napredni občinski odbori po deželi. (Živahni medklici. Dr. Lampe: To je pa interesantno poglavje! Jarc: O tem bomo pa še govorili! Bomo prinesli akte! 80.000 K je nekje izginilo! Akti bodo govorili!) Govornik predlaga resolucijo, da naj se občine kar tako ne delijo, ker imej občina saj 2000 in ne več kot 4000 duš. Dr. Triller se obrača proti monopolizaciji vodnih sil, ker bi utegnila industrija iz dežele odvrniti. (Dr. Lampe: Stvar bo ravno narobe! Ta zajc bo čisto drugače tek! Veselost.) graja mesnico, deželna banka ne bo nič nesla. (Klici: Nima tega namena!) vi imate mladostni elan, toda kopirate krščanske socialce, toda tudi tam se dvigajo Heilingerji. (Burni smeh. Ironični klici.) kakega dr. Zajca seveda ne bom prepričal. (Veselost.) toda prišel bo čas, ko bodo ljudje vstali in proklinjali vašo upravo. (Klici: O je! O je!) Naša stranka bo glasovala zoper prehod v podrobno debato, podrobne debate se pa sploh ne bo udeležila. (Ironično odobravanje pri večini. Poslanci narodnonapredne stranke ploskajo.)

Dr. Žitnik.

Govornik se obrača proti dr. Tavčarju in dr. Trillerju zaradi njihovih govorov v Prestranku in Planini. Liberalci očitajo deželnemu odboru, da zapravlja in da izkazujejo računi o deželnem gospodarstvu že tri milijone K primanjkljaja. Kako liberalci te številke dobijo? Tako da seštevajo proračuna na primanjkljaja iz l. 1911. in 1912, to je, leta 1911. se je proračunalo 1.200.000 K, l. 1912. pa 1.500.000 K, skupaj 2.700.000 K, okroglo tri milijone. Resnica pa je, da danes niti knjižo-

vodstvo še ne ve, koliko bo dejanski primanjkljaj za l. 1911 znašal, se manj seveda more kdo vedeti, kako visok bo primanjkljaj za leto 1912. Če pa pomislimo, da se je za l. 1909 proračunal primanjkljaj 860.734 K, v računskem zaključku pa je znašal 24.478 K, če pomislimo dalje, da računski zaključek leta 1910. izkazuje primanjkljaj 90.000 kron, potem lahko sklepamo, da bo tudi za leto 1911 in 1912 dejanski deficit manjši, kakor se je proračunal. Kdor hoče govoriti resnico, ta more govoriti le o deželnem deficitu 24.478 + 90.000 kron, to je 114.478 K, kdor pa to zvišuje na tri milijone, ta laže. (Živahno pritrdjevanje.) Gospodje od narodnonapredne strani pa v eni sapi, ko nam očita, da za pravljamo, zahtevajo večje izdatke. Tako zahtevajo regulacijo učiteljskih plač. Učiteljstvo je res slabo plačano, toda jaz vas vprašam, zakaj pa vi niste zanj nič storili? Imeli ste vendar tukaj večino. Ko bi zdaj mi plače recimo za en milijon zvišali, je čisto gotovo, da bi zopet hujšali ljudi, da lahko mišljeno denar razmetamo. (Tako je!) Vi vedno politični boj kot navajate. Jaz sem 22 let član te zbornice in bi v tem oziru lahko marsikaj povedal, pa ne bom. Samo to omenim, da poznam ljudi, ki niso liberalcem bili všeč, pa so zato celih 18 let čakali zastoj na neko cesto, čeprav sem 18 let zanjo moledoval. In ko sem javno v zbornici rekel, da ne gre ljudi tako zapuščati, da je kmet največji revež, ste se vi v kuloarjih iz kmeta in njegove revščine norca delali! (Čujte! Čujte!) — Kako vi pretiravate, se najbolj očitno vidi iz tega: dr. Triller je v Planini rekel, da bi se morale zvišati doklade najmanj za 100%, ako bi se hotelo spraviti deželne finance v ravnotežje. Če znaša en procent 38.000 K, potem bi znašalo n. pr. 60% 2.322.000 K. S tem bi ne napravili v budgetu samo ravnotežja, ampak bi še velik prebitok imeli. Kako naj se potem označijo take trditve, kakor dr. Trillerjeva? — Dr. Triller je v svojem današnjem govoru celo vsote, ki smo jih vzeli iz lastnih zakladov, štel med dolge. Če hoče kmet hišo popraviti, pa gre v hranilnico po svoj denar, ali se to pravi dolge delati? Sicer pa se ne more niti reči, da bi se bilo vsled tega zmanjšalo deželno premoženje. Nekateri fondi so se centralizirali v deželnem fondu in nekaj tega se je porabilo za električno centralo in za Rožez, dve stvari, ki pomenjati jako koristni investiciji, katere ne pomenjajo nobene izgube, ampak nasprotno dobiček. (Pritrdjevanje.) Dr. Triller je trdil, da so naša podjetja nesrečna, češ, da smo iz državne užitnine, ki smo jo sami v zakup vzeli, imeli leta 1911 100.000 K izgube. Ni pa povedal, da izkazujejo računski zaključki iz prejšnjih treh let same prebitke, s katerimi se ta izguba pokrije, sicer pa je primanjkljaj l. 1911 zakrivila deloma slaba letina, deloma pa to, da se še ni začela graditi belokranjska železnica. Če ne, bi bil tudi leta 1911 dobiček (Dr. Lampe: Še bomo dobiček delali!), sicer pa se vrše zaradi povračila te vsote pogajanja s finančnim ministrstvom. — Gospodje od narodnonapredne stranke očitajo deželnemu odboru, da glede novih projektov ne predlaga števil. Gospodje, jaz vam pa bom zdaj povedal, da prebrskajte vse akte deželnega odbora, vse preiščite, in ne boste nikjer našli, koliko je stalo deželno gledišče in deželna bolnica! (Čujte! — Dr. Tavčar nekaj zakliče.) Gospodje, le preiščite, nikjer ne boste ničesar našli! Tega niste nikoder zapisali, niste deželnemu zboru nikoli predložili obračuna, nobenega računskega zaključka! (Živahni kliči: Čujte! Čujte!) Jaz sem pri deželnem odboru večkrat polzvedoval, a nisem nikoli ničesar izvedel. Privatno sem pa izvedel, da je gledišče stalo 300.000, bolnica pa 800.000 K. O 1.100.000 niste dali nikoli nobenega obračuna! In ko so gospodje od narodnonapredne strani izvedeli, kdo mi je te številke povedal, so ga hoteli uničiti, dasi je bil mož velik liberal! (Živahni kliči: Čujte! Čujte!) — In če se vrnemo k deželnim financam, mora vsak priznati, da je naša večina sila veliko splošno koristnega storila, ceste in vodovode je morala zgraditi, morala je popraviti, kar je bilo preje zanemarjenega. In kljub vsem tem velikim izdatkom, mirno lahko trdim, da stoji razun Nižje Avstrije Kranjska v finančnem oziru najbolj ugodno med avstrijskimi kronovinami. Preskrbel sem si od knjigovodstev različnih dežela zanesljive podatke. Povsod drugod razun Nižje Avstrije (Kliči: Tam imajo Dunaj!) so doklade neprimerno višje kakor pri nas, deficit veliko večji, relativno računano seveda. Bukovina ima 96% doklade, 2 milijona primanjkljaja, 30 milijonov deželnega dolga, zdaj hočejo doklade na 120% zvišati; Dalmacija ima 67%, Galicija 80%. Moravska, tako

bogata, 57% na direktne, 63% na indirektno davke, primanjkljaja 21.000.000 Češka, najbogatejša dežela 55%, deželnega dolga 197 milijonov, primanjkljaja 31.000.000, zdaj iščejo posojila 125 milijonov, na Goriškem 20% na direktne, 30% na indirektno davke, 120% na užitnino, šolstvo morajo okrajati sami plačati in sicer 62—160% doklade, ceste plačajo okrajati, ne dežela, ki daje samo podpore, bolniške stroške nosijo okrajati primanjkljaj je 900.000 K, za leto 1912 ga je 1 milijon proračunanega. O finančnem stanju Štajerske ni mogoče niti kaj oficelnega izvedeti, nočejo povedati, kako stoji, dve tiskani strani so predložili deželnemu zboru proračuna. (Veslost.) Izvedel sem, da znaša primanjkljaj najmanj 16 milijonov in popolnoma upravičeno je, da se naši tovariši na Štajerskem upirajo takemu gospodarstvu. (Živio-klici.) Koroška ne stoji boljše od nas, ima pa 67% doklade na direktne davke, zraven še druge naklade, lovske karte zelo veliko nesejo. Istra, Tirolska, Dalmacija (govornik navaja številke), vse slabo stoji. — Če nam kdo očita slabo gospodarstvo, da za pravljamo, krademo in ne vem še vse, kaj, ta je ali prismojen ali pa hudoben. Gospodje, govorite resnico na svojih shodih! (Veliko pritrdjevanje. — Kliči: Tega ne boš ućakal! — Veslost.) Vi pravite gospodje, da bo napredna ideja živela dalje. Vaša, gospodje, čisto gotovo ne! (Pritrdjevanje.) Če bi vi v resnici bili liberalna stranka, če bi v resnici sledili naprednim idejam, potem pač, toda vi se držite samo laži! (Tako je!) in zgodilo se vam bo v prav doglednem času, da boste prišli med dva kamna, da vas bo zmlela krščanska demokracija na eni, socialna demokracija na drugi strani. Isti proces bo pri nas, kakor v Franciji, na Španskem, v Nemčiji. Rečem čisto odkrito, gospodje, vaš liberalizem ne pomeni nič drugega kakor sebičnost in hinavstvo! (Veliko pritrdjevanje.) Jaz morem le pomilovati gospode, ki se teh idej držijo! (Veliko odobravanje in ploskanje pri večini.)

Deželni glavar prekine nato sejo in napove prihodnjo sejo v petek, dne 9. t. m. ob pol 10. uri dopoldne. Dnevni red: Nadaljevanje proračunske debate in druge točke.

× × ×

Seja dne 9. februarja 1912.

Deželni glavar otvori sejo.

Deželni glavar naznani, da se vrši jutri v cesarski hiši poroka hčere Njegove Visokosti nadvojvode Friderika, nadvojvodinje Izabele Marije. (Zbornica vstane.) Nasvetuje, da deželni zbor nadvojvodi Frideriku brzojavno čestita. (Bravo-klici in pritrdjevanje od strani cele zbornice.)

Seje se udeležujejo dr. Seidler, sekcijski šef v kmetijskem ministrstvu, vitez dr. von Alter, ministerialni tajnik v kmetijskem ministrstvu in dr. Deutschmann, podtajnik v kmetijskem ministrstvu. Prisostvujejo seji, ker pride na vrsto važni vodopravni zakon.

Deželni glavar naznani različne interpelacije, med njimi eno na deželne predsednika glede razveljavljenja mandata bivših poslancev Reisnerja in Ribnikarja.

Vložene so razne interpelacije, med njimi interpelacija poslanca Demšarja radi pomanjkanja vode v vodovodu v Kranju.

PODRŽAVLJENJE LJUBLJANSKE POLICIJE.

Deželni glavar naznani, da mu je došla vladna predloga glede poddržavljenja ljubljanske policije.

Zakonski načrt slove:

Zakon, s katerim so določena opravila krajne policije v deželnem stolnem mestu Ljubljani in v selski občini Moste, Zgornja Šiška, Spodnja Šiška in Vič odkazujejo posebnim cesarskim organom.

S pritrditvijo deželnega zbora Svoje vojvodine Kranjske ukazujem tako:

§ 1.

Na podstavi zadnjega odstavka § 26. občinskega reda za deželno stolno mesto Ljubljano (zakon z dne 5. avgusta 1887, dež. zak. št. 22) oziroma zadnjega odstavka občinskega reda za vojvodino Kranjsko (zakon z dne 17. februarja 1866, dež. zak. št. 2) se v ozemlju deželnega stolnega mesta Ljubljane, dalje selskih občin Moste, Zgornja Šiška, Spodnja Šiška in Vič nastopna, po določilih navedenih paragrafov v samosvoje področje občin spadajoča opravila krajne policije odkazujejo cesarskemu policijskemu oblastvu:

1. Skrb za varnost osebe in lastnine; 2. skrb za varnost in neoviranost

prometa v stvarih, navedenih pod točko 1; 3. policijska paznja na posle in delavce in skrb, da se izvršuje poselski red; 4. npravstvena policija.

§ 2.

Ako se do časa, ko stopi ta zakon v moč, med vlado in občinskim svetom ljubljanskim ne sklene v § 45. občinskega reda za deželno stolno mesto Ljubljano omenjeni dogovor, tedaj plača ljubljanska občina k stroškom, ki nastanejo državi upravi, izvršujoči v § 1. navedena opravila krajne policije, vsako leto v četrtletnih obrokih izplačan pavšalni znesek 130.000 K, ko bi se od zadnjega ljudskega štetja določeno število prebivalcev v Ljubljani morebiti pomnožilo, za vsakih 1000 prebivalcev od tistega leta dalje, ki pride po vsakočasnem ljudskoštetnem dnevu, zviša za 1000 K.

§ 3.

Ta zakon, ki ga je izvršiti naročeno Mojemu ministru za notranje stvari, stopi v moč tisti dan, ko se ustanovi v § 1. omenjeno cesarsko policijsko oblastvo.

DEŽELNI PREDSEDNIK

eksc. baron Schwarz pripomni: Ni treba dokazati, da je podržavljenje ljubljanske policije nujno potrebno. Deželni predsednik to potrebo obširno utemeljuje. Priporoča, naj deželni zbor zakonski načrt vlade nujno reši.

Dež. glavar izroči predlogo ustavnemu odseku.

Deželni glavar naznani, da da takoj na dnevni red

VODOPRAVNI ZAKON,

ki ga je vlada deželnemu zboru predložila in ki ga je pretresal upravni odsek.

(Medtem pride v zbornico knez-škof dr. Jeglič.)

Dr. Lampe

kot poročevalec odseka predlaga, naj deželni zbor načrtu vodopravnega zakona po vladni predlogi pritrdi in se deželnemu odboru naroča, da izposluje načrtu Najvišjo sankcijo. — Poročevalec nato izjavi: Prvo načelo glede voda, ki tečejo skozi deželo, je, da privatna last ne sme segati tako daleč, da bi oškodovala splošno blaginjo dežele. Voda je del deželne kulture, prvo pravico ima do vode poljedelstvo. (Pritrdjevanje.) Voda ima pa poleg oživiljalne lastnosti tudi motorno. Na tej podlagi se je v novejšem času kolosalno razvila elektrotehnika in zlasti zato je bilo treba misliti na novo vodopravno postavodajo. V novem zakonu, ki ga vlada predlaga, so vsi stanovi upoštevani, vse obstoječe pravice se varjejo, a brani se tudi slabejši proti močnejšemu. (Odobravanje.) Upoštevane so zahteve veleindustrije in sicer precej, pa tudi kmetijske zahteve in želje niso zanemarjene, varuje se pa tudi mali obrtnik, ne da bi se ovirale obšokristne velike vodne naprave. Zlasti pa je ustrezno naši deželi. Naša dežela je bila ena prvih, ki je zahtevala razlastitev, kjer bi v splošnem interesu dežela nameravala v korist celumu prebivalstvu izvršiti vodno napravo. Vladna predloga našim intencijam popolnoma ne odgovarja, a se deželi daje vendarle velika prednost. (Odobravanje.) Poljedelstvo, če novi zakon sprejme, gotovo nekaj žrtvuje. (Res je!) Segi se v pravice posestva, toda razlastitev je omejena: poljedelstvo dobi po novem zakonu prednost za vse naprave poljedelskega značaja, za melioracije in kmetijski projekt ima vedno prednost pred industrialnim, kar pa je največje važnosti, poljedelstvo dobi pravno gotovost glede vode in svojih pravic do nje. To je največ vredno. (Pritrdjevanje pri večini in na klopih narodnonapredne stranke.) Kar se tiče veleindustrije, se ji po novem zakonu omogočuje velik razvoj, določene so pa meje, da kapitalist ne more zaviti vrata slabejšemu, ki ga bo varovala dežela in stanovska zastopstva. (Odobravanje.) Dozdej dežela ni imela pri vodopravnih obdajnavah nič govoriti, sedaj pa. Pozdravljati je pa predvsem prednost, ki jo imajo po novem zakonu dežela in občine za svoje naprave. Kar zadeva malega obrtnika, zlasti zagarja in mlinarja, se ni bati, da bi bil oškodovan po razlastitvi pravic za večje projekte, ker bo dežela in bodo stanovske obrtne korporacije lahko protestirale, sicer pa opira dežela na novi zakon svoje hidrotehnične naprave, ki bodo dajale ceno gonilno moč našim malim obrtnikom in je pričakovati, da se bo naša obrt, ki je do danes propadala, visoko povzdignila. — Zakon je tako v vse podrobnosti izdelan, da ni skoro mogoče drugače, kakor da se v celoti sprejme ali zavrže. Vprašanje je le, je li korist, ki jo zakon nuja, večja kakor škoda, ki bo iz te ali one

določbe lahko nastala. Mi smo prepričani, da je korist zakona veliko večja. Zakon znači kompromis med zahtevami vseh stanov. Mi, ki zastopamo vse stanove, lahko s mirnim srcem za zakon glasujemo. — Zakon pomeni odločen korak naprej, bo v blagor dežele, zato predlagam, da ga sprejmemo. (Veliko odobravanje in ploskanje od strani večine.)

Sekcijski šef dr. Seidler

povdarja, da more vlada z velikim zadovoljstvom konstatirati, da je kranjska dežela ena prvih, ki se zanima za novi zakon in ga jemlje v pretres, kar more služiti za zgled celi naši domovini, zlasti alpskim deželam, za katere je izraba njihovih bogatih vodnih sil največjega pomena. — Govornik nato obširno razloži načela novega zakona: pravno varstvo posameznika, kar posebno koristi kmetovalcu zlasti glede talne vode, varstvo obstoječih pravic, tudi ribarstva, le voda se ne sme onesnaževati, kar je jako velikega pomena; upoštevani so prav posebno splošni interesi, daje se prednost javnim korporacijam. — Govornik izraža upanje, da visoki deželni zbor zakon sprejme v blagoslov cele dežele. (Veliko odobravanje in ploskanje od strani večine.)

Dr. Novak

ugovarja najprej proti naglici, s katero se je spravljal zakonski načrt v razpravo. (Kliči: Je bilo dosti časa!) Zakon nuja velike in splošne dobrote: pravno varnost, daje deželi in trgovskoobrti zbornici pravico udeleževati se vodopravnih obravnav, določa se popolna gotovost glede dobe koncesije. Govornik tudi ni zoper to, da se daje državi, deželi in občinam prednost, vendar pa je proti brezpogojni prednosti in si želi omejitve. Omejujejo se preveč zasebni interesi. Boji se tudi, da bodo občine zašle v špekulacije. (Dr. Pegan: Je po občinskem redu preskrbljeno, da se to ne zgodi!) Govornik izraža pomisleke glede deželnih projektov. — Nato se govornik zavzema za malo obrt in povdarja, da narodnonapredna stranka ni bila nikoli proti malemu obrtniku. (Ugovori. — Dr. Zajc: Pojte! Pojte! — Dr. Novak ugovarja. — Dr. Tavčar: Pusti jih, pusti jih! — Kliči: Zdaj ste za obrtnike, ko so volitve! — Glavar zvoní: Dr. Novak ima besedo.) Dežela bo glasom novega zakona male obrtnike lahko razlastila. (Velik smeh. — Dr. Lampe: Kdaj pa smo še katerega? — Jarc: Še gonilno moč bo od nas dobil.) Sicer pa govornik izjavlja, da bo njegova stranka glasovala kakor v odseku tudi v plenumu za prehod v specialno debato. (Splošno odobravanje.) Zakon je uspeh kompromisnih pogajanj, nuja znatne dobrote tako za kmetijstvo, kakor za veleindustrijo in za obrt, če ga odklonimo, je nevarnost, da ne pridemo do zaželenega napredka. (Nadaljevanje med Dnevnimi vestmi.)

VAŽNE VOJAŠKE SPREMEMBE.

Vsled najvišjega sklepa bodo l. marca izvedene sledeče spremembe v avstro-ogrski vojski: V Budimpešti in Llovu se ustanovita kavalerijska divizijska poveljstva, v Tolminu se ustanovi 94. pehotno brigadno poveljstvo, v Roveretu 93., v Tridentu 121. in v Brunecku 122. pehotno brigadno poveljstvo. Preosnovalo se bo po eno stotnijo lovskih bataljonov št. 11. v Gradiški, št. 20. v Tolminu, št. 24. v Rovinju in št. 29. v Tržiču (Monfalcone) v kolesarske stotnije. Te kolesarske stotnije bodo močne okoli 90 do 100 mož. Opremljene bodo z zaklopnimi kolesi. Vojaki-kolesarji bodo adjustirani enako kot doslej, le namesto dolgih hlač bodo imeli kratke. — Italijani imajo 12 kolesarskih bataljonov po 3 stotnije, torej skupno 36 stotnij.

IZ DRŽAVNEGA ZBORA.

Pododsek socialno-političnega odseka za noveliranje zakona o zavarovanju privatnih uradnikov je imel včeraj sejo, v kateri se je vršil razgovor, kdo naj bo podvržen zavarovanju. Osobito se cela stvar sedaj suče o vprašanju zavarovalne dolžnosti za trgovske pomočnike. Dosedaj trgovski pomočniki, v kolikor so zaposleni kot prodajalci, niso bili podvrženi zavarovanju. Kako bo to v prihodnje, se danes še ne more reči. V trgovskih uslužbencih ste dve struji: ena je za zavarovanje, druga proti. Kako stališče zavzemajo slovenski uslužbenci, je seveda težko reči, ker se njih organizacije bavijo bolj z liberalnimi plesi in drugimi prireditvami, kakor pa z stanovskim vprašanjem. Vsekakor pa je vprašanje velike važnosti in zasluži popolnega vpoštevanja prizadetih krogov.

KABINETNA KRIZA NA OGRSKEM?

Pogajanja med krono, vojnim ministrom in obojestranskima ministrskima predsednikoma so končana. Ogrski mini-

strski predsednik se je že vrnil v Budimpešto. Ob tej priliki se je izdala od ogrske strani nekakšna izjava, da se pri omenjenih pogajanjih o brambnem zakonu nikakor ni šlo za »nacionalne pridobitve«. Grof Khuen je imel menda samo namen, doseči nekatere spremembe zakonskega načrta, da bi odstranil »pomisleke« Košutove stranke. S to zvito izjavo hočejo na eni strani spleti Avstrijce, na drugi pa pomiriti ogrsko opozicijo. Toda vse to ne more preslepiti javnosti, da je grof Khuen zapustil Dunaj s praznimi rokami in da je vsled tega njegovo stališče omajano. Akoravno Ogrska še ne stoji formalno pred kabinetno krizo, vendar so resni politični krogi mnenja, da do tega zato še ni prišlo, ker še nimajo mogoče pripravne moči, ki bi prevzel rešitev brambne predloge.

— Včeraj dopoldne je cesar sprejel v avdienci Khuen-Hedervaryja, ki je popoldne odpotoval s honvednim ministrom Hazayem v Budimpešto. Ministrski predsednik grof Khuen je poročal cesarju v avdienci o dunajskih konferencah. Poročilo je bilo zgolj informativno. Danes zboruje ogrski ministrski svet, ki bo določil stališče ogrske vlade z ozirom na parlamentarno situacijo in brambno reformo. O sklepih ministrskega sveta bo šel Khuen zopet poročat cesarju na Dunaj, nakar se bo vrnil nazaj v Budimpešto, kjer bo v teku ponedeljka stopil v zvezo s političnimi voditelji. V torek bo prišel brambni zakon na dnevni red ogrskega parlamenta ter bo ob tej priliki grof Khuen obrazložil stališče vlade.

POTOVANJE ANGLEŠKEGA VOJNEGA MINISTRA V BEROLIN.

O potovanju angleškega vojnega ministra Haldane v Berlin se v oficijelnih listih izjavlja, da se tiče zadeva v resnici »sporazuma med Angleško in Nemčijo glede na mornariško vprašanje. V londonskih vladnih krogih so mnenja, da bi se na podlagi predlogov, ki jih je v poletju leta 1908. stavil kralj Edvard pri sestanku z nemškim cesarjem glede omejitve oboroževanja mornarice, dal doseči sporazum. Dalje se izjavlja, da se Haldanejevo potovanje vrši na željo in s pritrdilom nemškega cesarja in po naročilu celotnega angleškega kabineta. Bržkone se je prvotno nameravalo obdržati to potovanje tajno, kar se pa ni posrečilo, kajti Reuterjev urad še vedno poroča, da namerava Haldane obiskati v Berlinu nekega svojega prijatelja in da njegovo potovanje nima nobenih političnih namenov.

NOVI BAVARSKI KABINET.

Iz Monakovega poročajo, da se čujejo vesti o imenovanju centumovega voditelja barona Hertlinga za bavarskega ministrskega predsednika. Ako se to zgodi, je gotovo, da bo imenovan za zunanjega ministra baron Würtzburg, ki je tudi član katoliškega centra, za finančnega ministra pa konservativec baron Pechmann. — Nasprotno se pa tudi čujejo vesti, da je baron Hertling odklonil sestavo vlade.

REVOLUCIJA NA KITAJSKEM.

Iz Bruslja poročajo: Pekinskemu zastopniku Agence de l'extreme Orient je Juansikaj izjavil, da se bo preosnova Kitajske v republiko po njegovem trdnem prepričanju izvršila mirnim potom. Istotako se bo tudi varovala enotnost države. Poslovilni dekret cesarske družine bo objavljen šele tedaj, ko bodo končana pogajanja med Juansikajem in dr. Sunjatsenom o sestavi provizorične vlade. Juansikaj je hvalil z ozirom na stališče drugih držav predvsem Japonsko.

LAŠKO-TURSKA VOJNA.

Odškodnina za železnice v Hodeidi.

Glavno zastopstvo francoske železniške proge v Hodeidi je 7. t. m. izročilo italijanski vladi zahtevo odškodnine v višini 200.000 lir za poslopja pri Hodeidi, ki so bila vsled bombardiranja poškodovana.

Nov italijansko-francoski konflikt.

Rimski listi poročajo o novem italijansko-francoskem konfliktu, ki pa se je dogodil topot v zalivu Maddalene, na severu Sardinije. Francoski torpedni rušilec »Lausquened« je namreč manevriral v onem delu zaliva, ki je za tuje bojne ladje zaprt, in se je pri tem približal na 200 m k italijanski obali. Ko je to opazil poveljnik italijanske bojne ladje, je dal francoski ladji s signali povelje, naj ustavi stroje. Ker se torpedni rušilec za povelje ni zmenil, so Italijani povelje ponovili in oddali nato tri slepe strele. Tudi ta grožnja je ostala brez uspeha in šele, ko je padel ostri strel, je francoska bojna ladja ustavila stroje.

Italija sita vojne.

Londonski list »Daily Chronicle« poroča iz Carigrada: Italija se je naveličala dolge vojne ter je obvestila velevalsti, da no raztegnila svoje bojne operacije do Carigrada, ako se Turška ne bo kmalu udala. Turška porta je zaradi tega sklenila, da zapre vse italijanske banke in zavarovalne družbe na Kitiskem. — Poroča pa se, da ni v dunajskih diplomatskih krogih o tem koraku Italije ničesar znanega.

Italijani tri dni bombardirali Konfudo v Rdečem morju.

Italijani so v Rdečem morju bombardirali tri dni mesto Konfudo ter razrušili vojašnico, konak in kvarantensko postajo. Človeških žrtev ni bilo. Italijani so Sajd Idresu darovali mnogo orožja, ker se je izjavil, da bo Italijane podpiral. Sorodni rodovi so zavzeli stališče proti Idresu.

OGROŽENI PARIZ.

Francoski listi so menda prišli na sled načrtu nemškega generalnega štaba, čegar namen je, bombardirati Pariz iz 300 nemških letalnih strojev. Ta načrt ilustrirajo po listih in vse pariško čenopisje piše o njem na široko. Po tem načrtu bi se v onem trenutku, ko bi bila napovedana vojska med Nemčijo in Francosko, dvignili celi roji nemških letalnih strojev v Metz in Strassburgu ter leteli v smeri proti Parizu. Ako vzamemo hitrost letalnih strojev 160 km na uro, bi prišli nemški aeroplani iz Metza v dveh urah, iz Strassburga pa v treh urah nad Pariz. V pol ure bi mogli potem zmetati na pariško mesto 10.000 kg dinamita in po končanem delu bi letalni stroji v polurugi uri bili na meji.

Iz Hrvaške.

Zopet ostavka velikega župana. V soboto se je mudil v Zagrebu veliki župan ogulinski Milanković in podal svojo ostavko.

Razgnan shod. V sredo se je imel vršiti v Zagrebu socialno-demokratski protestni shod. Na zborovališče je prišlo do 2000 delavcev. V zadnjem času pa je udrila v prostore policija in razgnala delavce. Ti so hrupno protestirali in se upirali, vsled česar je prišlo do spopadov. Mnogi so šli na lico, kjer so demonstrirali proti banu in vladi. Delavcem se je pridružilo mnogo občinstva. Demonstracije so pričele zavzemati vedno večje dimenzije, dokler ni prišla policija na konjih, ki je po dveh urah razgnala množico. Aretiranih je 30 oseb.

Sporazum opozicije pri volitvah. Srbska radikalna stranka je imela v Novem Sadu sejo, v kateri se je sklenilo, da bo pri prihodnjih volitvah postopala srbska radikalna stranka sporazumno z drugimi strankami proti vladi. Za ta sporazum so se dosedaj izjavile tri stranke, in sicer: koalicija, seljačka stranka in srbska radikalna stranka. Za odločiti se ima samo še stranka prava. V slučaju, da se tudi ta odloči za skupno postopanje, se izvoli takoj osrednji volivni odbor, in sicer iz vsake stranke po dva člana.

Razpust posmrtnih zadrug. Že zadnjič smo se obširno bavili z raznimi sleparstvi, ki so jih uganjali razni agenti posmrtnih zadrug »Balkana« in »Jadrana«. Odlok sodišča glede razpusta zadnjega je že pravomočen. Sedaj so pa zasledili že tretjo tako zadrugo, in sicer »Podravina« v Koprivnici. Proti »Podravini« je vloženih že vespelno ovadb in do 50 članov zahteva likvidacijo zadruge. Kako se bo vsa zadeva glede teh zadrug iztekla, bomo še poročali.

Zatvoritev mažarske izložbe. V mažarski kazini v Zagrebu se nahaja neka mažarska izložba. Kakor listi poročajo, se namerava ta izložba zapreti v petek. Nameravali so to izložbo obiskati tudi ogrski ministri, da bi ob tej priliki konferirali z hrvaškimi politikami.

Krematorij v Zagrebu. Kakor vé »Obzorje« poročati, se namerava v Zagrebu zgraditi zavod za sežiganje mrtličev. V prvi vrsti naj bi se sežigali revnejši sloji, a tudi oni izmed bogatejših, ki bi to izrecno želeli. Za ta zavod se že nabirajo v inozemstvu podatki in osnove sličnih zavodov.

Dnevne novice.

— V današnji seji kranjskega deželne zboru so pri generalni razpravi o novem vodopravnem zakonu govorili še poslanec Gallé in iz kmečkega stališča poslanec Povše, ki je novi zakon toplo pozdravljaj. V specialni debati so se vsi izpreminjevalni predlogi odklonili, nato pa se je zakonski načrt v vseh svojih paragrafi in v celoti soglasno sprejel ob odobravanju in ploskanju večine. Sprejelo so se še nekatere resolucije posl. Pibera in dr. Novaka, ki naj jih vlada v izvršilni naredbi k vodopravnemu zakonu vpošteva. Dr. Novak je namreč priporočal, da se vodni katastrofi pravilno in natančno vodijo, česar do sedaj ni; posl. Piber pa je predlagal, naj deželni odbor predloži v prihodnjem zasedanju zakonski načrt v varstvo prirodnih lepote naše dežele, da industrijske družbe zlasti ne bodo mogle pokvariti Vintgarja in Peričnika. Prihodnja seja je v torek ob 10. uri dopoldne. Nadaljevala se bo proračunska debata.

— **Vodopravni zakon v kranjskem deželnem zboru sprejet!** Kranjski deželni zbor je v današnji seji soglasno sprejel novi vladni načrt glede vodopravnega zakona. Načrt ima že pred-

sankcijo in se uzakoni, kakor hitro izdeja vlada izvršilno naredbo. Novi vodopravni zakon je velikanskega pomena za narodno-gospodarski napredek naše dežele. Naša dežela in naše občine dobe prednost pri vodnih napravah, pa tudi industrija in obrt se bosta razcveteli v naši deželi in kmetijsko prebivalstvo dobi zdaj patančno določeno pravico glede vode. Naša dežela bo zdaj svojo veliko vodosilno akcijo na novi podlagi nadaljevala še bolj sigurno in odprl se bo nov vir deželnemu blagostanju, ki leži v naših bogatih vodnih močeh. Največ zaslug si je pri tem pridobil dr. Lampe, kateremu so danes od vseh strani čestitali. Zasopnik vlade, sekijski šef poljedelskega ministrstva dr. Seidler je poslavil danes našo deželo, ki je prva novi zakon sprejela, vsem drugim za zgled. Večina S. L. S. je zopet pokazala, kako smotreno nadaljuje svoje delo za povzdigo gospodarskega blagostanja našega ljudstva.

— **Zmagala S. L. S. v št. Ferjanu.** (Goriško.) Dne 4., 5. in 6. t. m. so se vršile v št. Ferjanu zopet občinske volitve. Zmagali so pristaši S. L. S. v III. razredu s 50 glasovi večine. V II. so dobili po žrebu liberalci 5, naši 3 odbornike, v I. pa naši 5, liberalci 3. S. L. S. ima torej 16 mož, liberalci le 8. Papežanja liberalnega Klanjščeka v št. Ferjanu je konec!

— **»Narodno - obrambni Vestnik«** izide meseca februarja z jako zanimivim vsebino. Prosimo vse, ki imajo kaj prispevkov zanj, naj jih takoj pošljejo uredništvu »Slovenca«. V »Narodno - obrambnem Vestniku« bodo priobčeni tudi darovi, ki jih je »Slovenska Straža« dobila zadnje tedne. Potrebe »Slovenske Straže« so velike in vsak dan naraščajo, zato nujno prosimo, da se je spomni po možnosti vsak domoljuben Slovenec.

— **Za župana v Lokavcu** pri Ajdovščini je bil izvoljen g. Ernest Čibej.

— **Cesar je odlikoval** gosp. Ivana Kramarja, c. kr. cestnega mojstra v Volčah pri Tolminu s tem, da mu je podelil zlat križec za zaslug.

— **Krasen pastirski list** proti brezverskemu časopisju je za postni čas izdal goriški knez nadškof dr. Sedej. V drugem delu se knez nadškof obširno bavi z evharističnim kongresom na Dunaju.

— **Volitev župana v D. M. v Polju.** Včeraj so izvolili občinski odborniki občine Poljske soglasno za župana gospoda Jakoba Dimnik.

— **Imenovanje.** Cesar je imenoval župnika in dekana v Opčini, častnega kanonika Ivana Slavca za kanonika tržaškega kapiteljna.

— **Pogreb č. g. Jožefa Ferfolja** pri Sv. Luciji v torek, dne 6. t. m. se je izvršil v kljub skrajno slabemu vremenu lepo. Udeležilo se ga je osem duhovnikov. R. i. p.!

— **Umrja** je v Gorici učiteljica Angela Susteršič po 4 letnem trpljenju, stara 29 let. — Dalje je umrl v Gorici poštni poduradnik v pok. gosp. Anton Podgornik. — V Ajdovščini je preminul 82 letni bivši župan Ivan De Franceschi.

— **Pomiloščena dijaka.** Svoj čas smo poročali o tatvini na fizikalnem oddelku zagrebske gimnazije, ki sta jo zakrivila maturant na trgovski akademiji Engel in diurnist Kamenar. Po dovršeni preiskavi, ki je dokazala, da sta ukradene predmete uporabljala za eksperimentiranje v svrhu študij, sta šla na tehniško šolo v Mittweido, ki sta jo z odliko dovršila in se nato vrnila v Zagreb. Tu se je vršila proti njima glavna razprava in bila vsak na dve leti težke ječe obsojena. Na priziv braniteljev dr. Schicka in dr. Horvata je stol sedmoric kazni znižal na dva meseca, a zagovornika sta se obnila na vladarja za pomiloščenje. Prošnji je ugodeno in odpade za fanta vsaka kazen, kakor tudi vse posledice iste.

— **Omejitev ženitve za podčastnike.** Vojno ministrstvo na Dunaju izdeluje zakonski načrt, s katerim se prepreči pre zgodnje ženitve med podčastniki. Ženitev se bo dovolila šele po petih letih službe in dovršenem 26. letu, a tudi potem le pod pogojem, ako je podčastnik do tedaj dosegel čin narednika.

— **Zadruga »Dobrobit«** v preiskavi. V Zagrebu se je nedavno osnovala nove vrste zadruga za podpiranje porodnic pod naslovom »Dobrobit«. Poslovanje te zadruge pa je tako, da je oblast posegla vmes in izvršila v zadrugi pisarni hišno preiskavo: Državno odvetništvo je stvar odstopilo preiskovalnemu sodniku.

— **Silno predrzni tatovi** so se pojavili zopet v noči od srede na četrtek v Kronbergu pri Gorici. Najprvo so hoteli vlomiti v cerkev skozi zvonik, a niso mogli. Nato so šli pred župnišče, kamor so hoteli vlomiti. G. vikar Vodopivec, ki so ga taki gostje že večkrat nadlegovali, jih je prepočil s strelom. — Več sreče so imeli v šoli, kjer so g.

nadučitelju ukradli meso celega prašiča, pol hekta vina, ki so ga na mestu pretočili v steklenice, ki so jih tudi ukradli v kleti. Enemu kmetu so ukradli 7 kokoši, drugemu zopet vina, dežnike, čevlje. Ta svoja se najbrž skrivajo v Panovcu. Bilo je že večkrat čuti o napadih pri Panovcu.

— **Roki pravice ne uldeš.** Andrej Stibilj, gostilničar v Pulju, je pred več leti imel s svojo soprogo gostilno na Kumpantelnju. Ker je pa bil dolžan večji znesek pivovarni Kosler, ga je ista rubila in mu je bilo tem potom zarubljeno vse premočeno blago. Da odtegne tej izvršbi, oziroma prodajo, s parom konj upreženi voz, podal se je čez tri in strn. Izsledila pa ga je tiralnica šele letos v Pulju, kot gostilničarja. Zaprli so ga. V ponedeljek imeli smo pa priliko videti puljsko mestno stražništvo. Pritirala sta ga dva policista iz Pulja v zapore Novega mesta.

— **Peskušen samoumor.** Iz Novega mesta: Včeraj zjutraj, dne 8. februarja, ko je bilo še temno, je zapazil davčni sluga iz Rudolfovega neko osebo, v kateri je spoznal poštnega praktikanta novomeske pošte Leopolda Kaftana, sina precej imovitih starišev iz Semiča. Kaftan se mu je zdel nekako zmeden in sluga je mislil, da je Kaftan pijan. Spremlil ga je v pošto poslopje, kjer so Kaftana natančneje pregledali in zapazili na njemu, da je na desni strani v smeri pod srecem krvav, iz česar so takoj sklepali, da se je Kaftan nameraval ustreliti. Pri Kaftanu so našli samokresov obodek (torbico), samokresa pa ne. Ranjenca so prepeljali takoj v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandijo. Pozneje se je dognalo, da se je Kaftan ustrelil na »Kapiteljskem hribu«, kjer je več krvavih sledov in kjer se je našel samokres, pelerina in pa klobuk z zatikom divjega petelina. Po samokresu samemu je domnevati, da se je Kaftan ustrelil samo enkrat, ker je bila le ena patrona prazna, druge pa nabite. Strel je bil tako močan, da je krogla predrila na drugi strani vuna. Kaftan je bil od 7. do 8. ure v kavarni ter se tam izražal pred več gosti, da se bode ustrelil, kar mu seveda niso verjeli. Vzrok poskušenega samomora Kaftanovega seveda ni znan; pravijo pa, da je krivo ljubimsko razmerje in razburjenje vsled preveč popite alkoholne pijače. Kaftan je star okoli 20 let in je težko ranjen; nad njegovim okrevanjem se dvomi.

— **Ljudsko šolstvo.** Okrajni šolski svet za ljubljansko okolico je na mesto obolevale učiteljice Ane Moos imenoval šolsko praktikantino Marijo Cerar za supletinjo na ljudski šoli v Spodnji Šiški.

— **Burja in sneg** ustavila ekspresni vlak. V ponedeljek je odšel iz Trsta ob grozni burji in snegu ob navadnem času ekspresni vlak, ki vozi proti Korminu. Komaj je prišel iz tržaške postaje, se je moral ustaviti in voziti je moral nazaj na postajo. Grozna burja s snegom je onemogočila vsako vožnjo. Zamude je imel tri ure. Uslužbenci, ki so bili na tem vlaku, pravijo, da v svojem življenju še niso občutili take burje.

— **Požar.** V noči od nedelje na ponedeljek sta v Lisjakih, župnije Šmarje na goriskem Vipavskem pogoreli dve hiši. Enemu kmetu Jakobu Vrtovec je zgorela vsa oprava, vsa živina, krma in 23 hl vina. Zažgal je neki A. Kos, ki je že večkrat grozil, da bo nekaj storil. Kos je večkrat zmešan.

— **Skupina Jugoslovanske Strokovne Zveze »Šturje«** pri Ajdovščini ima svoj II. redni občni zbor v nedeljo, dne 11. svečana ob 4. uri popoldne v dvorani Kat. slov. izobraž. društva v Šturjah.

Štajerske novice.

— **Iz Trbovelj.** Prihodnjo nedeljo, dne 11. t. m., ima Jugoslovanska Strokovna Zveza javen društven shod. Začetek popoldne ob 3. uri v dvorani »Društvenega doma«. Govornika pošlje zveza iz Ljubljane. Ako bode dopuščal čas, pride tudi poslanec dr. Benkovič. Vabljeni so vsi naši somišljeniki, kmetje in delavci. Govorilo se bo o sedanjih socialnih razmerah in o draginji.

— **Iz Žalca.** Hmeljarsko društvo je imelo zadnjo nedeljo, dne 4. februarja, shod proti povišanju davka na pivo. Udeleženci pa so dvomili, ali je bil shod bolj proti davku, ali bolj proti tem preklicanim »klerikalcem«. Brata po duhu, dr. Kukovec in sin Piki, sta mesarila klerikalce, seveda tudi dr. Koroscu nista prizanesla. Zelo kavališko je, da se poslanci ne povabijo na shod, a se potem na shodu napadajo, ker se ga ne udeležijo. Hmeljarsko društvo je moralo dobiti iz Zateca poziv, da priredi to zborovanje, samo seveda ni prišlo na to. Davka ne vidi, ampak le klerikalca. Smilijo se nam liberalci, da jih liberalna strast tako muči.

§ **Predstave v Celju.** Na svečnico in v nedeljo, dne 4. t. m., nam je priredilo »Izobraževalno društvo« pri »Belem volu« narodno igró v treh dejanjih in sedmih slikah »Krivoprisežnika«. Prva predstava na svečnico kakor tudi v nedeljo, ko se je igra ponavljala, je bila dobro obiskana. Vsi igralci so izborno rešili svoje vloge. — V nedeljo zvečer ob 7. uri pa je bil v »Narodnem domu« večer enodejank. Igrale so se tri igre, in sicer: »Frica«, drama v enem dejanju, »Jeftejeva hči«, veseloigra v enem dejanju, ter nazadnje dr. J. Ipavčeva muzikalčna pantomina »Možiček«. Igralci so zelo dobro igrali vse igre, posebno pa nam je ugajal »Možiček«. Dvorana je bila nabito polna občinstva. Med dejanji in »Možičkom« je sviral pomnožen celjski salonski orkester.

§ **Shodi.** Kmečka Zveza priredi prihodnjo nedeljo, dne 11. februarja več političnih shodov z dnevnim redom: Deželni zbor. Dr. Korošec bo zboroval v Št. Petru niže Maribora, Pišek v Orehovi vasi, dr. Vrstovšek v Dovžah, dr. Benkovič v Trbovljah, Ozmeč na Hajdinu in pri Sv. Marku, Novak v Zrečah.

§ **Iz šolske službe.** Provizorični učitelj v Celju Gustav Wenedikter je predstavljen na trirazredno nemško šolo v Štore. Provizorični učitelj v Kapeli g. Rihard Papst pa je imenovan učiteljem na trirazredni ljudski šoli istotam.

§ **Potres** so čutili 6. t. m. v Neumarktu na Stajerskem proti 7. uri zjutraj. Imel je južno-zahodno smer.

§ **Ujet dezertar.** Kanonirja Alojzija Volka, ki je pobegnil iz Maribora, se je posrečilo orožnikom zopet ujeti. Oddali so ga garnizijskemu sodišču v Mariboru.

§ **Ponesreči se v vrat zabodla.** 18-letna posestnikova hči Antonija Šošitir v Reštanju pri Rajhenburgu je šla po kruh v skedenj. Na potu pa je padla tako nesrečno, da se je z nožem zabodla v vrat ter v par urah umrla. Živela je tako dolgo, da je prišel duhovnik ter jo previdel.

§ **Razpor med bratoma.** Brata Jurij in Janez Poklač v Šmiklavžu pri Vranskem sta se sprla zaradi nekega dekleta. Nekaj časa sta se metala po tleh. Med tem pa je Jurij Janeza ugriznil v roko. To ga je pa tako razjezilo, da je šel v kuhinjo po nož ter zadal z njim sunek bratu v hrbet, da mu je pretrgal pljuča ter ga nevarno ranil. Janeza Poklača je celjsko okrožno sodišče za njegovo dejanje obsodilo na 7 mesecev poostrene ječe.

§ **Umril je v Rogatnici** pri Žitah dne 4. februarja posestnik Jurij Lorber, bivši župan občine Črmožice. Star je bil 62 let. — Pri Sv. Marjeti niže Ptuj pa je umrl mlinar Franc Ožinger v 78. letu svoje starosti. — Pri Sv. Bolenku v Slov. goricah so našli v njegovi kolibi vsega ožganega in mrtvega prevžitkarja Alojzija Kocmut. Ni še znano, kaj je krivo nesreče.

§ **Drobne novice.** Mariborski slovenski učiteljski študentski priredili v Sv. Lovrencu nad Mariborom v nedeljo, dne 11. t. m., v gostilni gosp. Kodra »pri Pošti« pod pokroviteljstvom pred. g. dr. Antona Medveda in pod vodstvom g. prof. Stanka Marina veselico. Na sporedu je govor, gledališka predstava »Revček Andrejček« ter mnogo drugih zanimivosti. Ker je čisti dobiček namenjen »Dijaški kuhinji« v Mariboru, se darila in preplačila hvaležno sprejemajo. Nasloviti jih je na gospoda pokrovitelja ali voditelja. Udeležite se prireditve v obilnem številu. — Poroči se v Framu prihodnji ponedeljek g. Ant. Grašič z gđc. Marijo Pliberšek. Mnogo sreče!

Ljubljanske novice.

lj **Jutri večer bo v veliki dvorani »Uniona«** veselo vrvenje. Opozarjamo vse sloje prebivalstva na to sijajno predpustnico vrliga delavstva c. kr. tobačne tovarne, ki vsako leto nastopi na svoji predpustni zabavi na tako odlični način, da se vsako leto čujejo večje pohvale o aranžerjih te prireditve. Tudi leos je odbor storil vse, da se zabava ob zvokih »Slovenske Filharmonije« kar najbolj in najlepše razvije. Kdor si želi vesele, neprisiljene zabave, naj pohiti jutri zvečer v »Uniona«. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina 1 K za osebo.

lj **Ljudski oder** igra v nedeljo, dne 11. t. m. ob sedmi uri zvečer, drugič izvrstno uspešno burko »Pri belem konjčku«. O premijeri so vse kritike enoglasno priznale in pohvalile dobro igranje in konstatirale velik uspeh predstave. V vlogi Oroslava Bucka, **gostuje gosp. Anton Verovšek.** Delo samo se odlikuje po izvrstnih komičnih situacijskih prizorih, je povsem decentno, a pri tem zabavno tako, da garantiramo vsakomur za res vesel večer. Ker je zadnjič odšlo mnogo ljudi, ki niso več dobili

vstopnic, opozarjamo na **predprodajo v Katoliški bukvarni.** Abonement velja tudi za reprizo. Podočelnim gostom na ljubo je to pot pričetek predstave že ob sedmi uri zvečer in se bo končala igra že ob enajstih na deset, tako da se bo vrnil lahko vsakdo z vlakom nazaj.

lj **Zabavni večer**, ki ga priredi Katoliško mladeniško društvo v nedeljo, dne 11. februarja, ob šesti uri zvečer v Rokodelskem domu, obeta biti jako zanimiv. Na sporedu ste dve vrlo zabavni šaloigri, namreč: »Nabito brez svinca«, priredil dr. Josip Marinko in »Ujela sta se«, priredil dr. Ivan Mazek, več moških zborov, solospjev in govor, ki ga govori pred. g. profesor dr. Josip Jerše.

lj **Za ravnatelja II. državne gimnazije v Ljubljani** je cesar imenoval profesorja I. drž. gimnazije Antona Štritofa.

lj **Podržavljenje ljubljanske mestne policije** je torej gotova stvar. Danes je vlada v kranjskem deželnem zboru predložila tozadevno zakonsko predlogo, katero pričujemo v poročilu iz deželnega zbora. Podržavljenje ljubljanske policije je bilo že davno potrebno in vsak Ljubljančan, ki ljubi red in mir, bo temu z veseljem pritrnil. Tudi policijski stražniki se s tem iznebe raznih strankarskih očitaj, za varnost v raznih delih mesta bo pa mnogo bolj preskrbljeno, kot doslej. **Kakor čujemo, bo vlada nastavila šest uradnikov, 130 mož in ustanovi v Ljubljani tudi najbrže policijsko direkcijo.**

lj **Nujno potrebna policijska stražnica na Dolenjski cesti** bo vsled podržavljenja mestne policije gotova stvar.

lj **Vendar!** Včeraj so izplačali užitniskim uslužbencem pet odstotno draginjsko doklado. Treba je bilo ponovnega drezanja od naše strani, da so se gotovi gospodje zganili in da nad že pod mestnim posvetovalnim svetom dovoljeno draginjsko doklado zopet niso zaspali.

lj **Tramvajski uslužbenci** imajo sedaj na dan mnogo več službe, ker se je glavna proga spremenila in ni sedaj več Južni kolodvor — Dolenjska cesat, ampak Južni kolodvor — Vodmat. Tudi občinstvo mora prestopati bolj kot prej. Za več dela bi se moralo dati uslužbencem tudi več plačila!

lj **Umril je** danes 9. svečana v mestni ubožnici Ivan Hren v starosti 82 let. Rajni je bil povsod znan meščan in svoj čas Radeckijev bojovnik.

lj **Skupina Jugoslovanske Strokovne Zveze Selo-Moste** priredi v nedeljo, dne 11. februarja ob 4. uri popoldne v prostorih g. Novaka po domače »pri Trčku pod lipco« predpustno veselico.

lj **Štiri prste si je odrezal** danes v prisilni delavnici 30 let stari prisiljenec Iv. Buchmaier.

lj **Umrli so v Ljubljani:** Frančiška Križanič, pekova žena, 64 let. — Josip Savenc, delavec, 72 let. — Ana Hribar, žena tovarniškega delavca, 72 let.

Razne stvari.

Grozen lov na medveda. Iz Magdeburga poročajo: Več gospodov je priredilo v Altmarktu medvedji lov. Kupili so za 160 mark v nekem cirkusu medveda, ki ga niso mogli zdresirati. Privlekli so ga v kletki na svoje lovišče, ga fotografirali in izpustili. Ko je medved zapuščal kletko, ga je 15 hrabrih lovcev ustrelilo iz daljave.

Povodnji na Portugalskem. Reka Tajo je izstopila in odnesla več mostov. Tudi druge reke so silno narasle, voda vala seboj trupla, blago, pohištvo itd. Setve so uničene. Radi slabega vremena so brzajavne proge pretrgane in tako tudi zveze z Azorskimi otoki.

Ukradeni diplomatični spisi. V brzovlaku Rim — Berlin so bili med vožnjo nekemu članu nemškega poslanstva v Rimu ukradeni na švicarskih tleh važni diplomatični spisi. Zaslišali so vse ljudi na vlaku, vendar tatu niso izsledili.

Najbogatejši človek na Francoskem umrl. V Parizu je 8. t. m. umrl najbogatejši človek na Francoskem bankir Beer v 86. letu starosti.

Dvoboj med sodnikoma. V Budimpešti se je 8. t. m. vršil med predsednikom kraljevega sodišča Hasimskyjem in državnim pravnikom Fischerjem dvoboj, v katerem je bil zadnji znatno ranjen. Vzrok dvoboju je bilo neko razžaljenje pri nekem procesu.

Volkovi snedli dečka. Iz Kološa poročajo: 7 letni deček Vazilij Ardelean se je šel sankat na neki klanec v bližini vasi Marmaros — Sziget. Ker ga pa ni bilo pravočasno domov, so ga šli domači ponoči iskat. Dečka so požrli volkovi. V mlaki krvi so našli poleg ostankov obleke oglodane dečkove kosti.

Aviatika zgorela. Aviatika zrakoplovne šole v Sevastopolu Janeš in Leon sta se ponesrečila s Farmanovim dvokrilnikom. Padla sta na zemljo, pri čemur se je vnel bencin v stroju in sta težko ranjena aviatika popolnoma zgorela.

sl **Stoletnica slovaškega pisatelja.** 1. t. m. je poteklo 100 let, odkar se je rodil slovaški pisatelj in zgodovinar Jonaš Zaborski. Leta 1848, je stal na pozorišču in bil tudi obtožen kot ruski špijon. Od leta 1850. do 1852. je na Dunaju izdal »Slovenske Novine«.

Telefonska in brzajavna poročila.

UMESTNA ODREDBA.

Dunaj, 9. februarja. V umetniških krogih se govori, da so gledališki cenzorji dobili navodilo, naj pazijo na to, da se v igrah ne bo žalilo verskega čuta prebivalstva.

NOVA NEMŠKA GIMNAZIJA V TRSTU.

Dunaj, 9. februarja. »Neue Freie Presse« javlja, da je vlada kupila z en milijon kron poslopje mariborskih šolskih sester v ulici Besenghi. Ondi nastani II. nemško gimnazijo. Italijani protestirajo.

RAZMERE NA OGRSKEM.

Budimpešta, 9. februarja. Khuen se je izjavil, da še vedno upa na možnost, da se stvari razvzljajo.

ČRNOGORSKI KRALJ.

Berolin, 9. februarja. Črnogorski kralj Nikolaj je odpotoval včeraj dalje v Peterburg.

ZAKAJ JE PRIŠEL ANGLEŠKI VOJNI MINISTER V BEROLIN.

Berolin, 9. februarja. »Berliner Tagblatt« javlja, da je prišel angleški vojni minister v Berlin, da se dogovori o določitvi interesne meje Angleške in Nemčije. Dogovori se tičejo kolonijalnega vprašanja, železnic in tudi mornariških vprašanj.

London, 9. februarja. Tudi uradno se sedaj potrjuje, da ima potovanje angleškega vojnega ministra v Berlin namen razgovarjati se o političnem položaju posebno o razmerju med Nemčijo in Angleško.

LAŠKO - TURŠKA VOJNA.

Carigrad, 9. februarja. Vojno ministarstvo je izročilo zastopnikom časopisja brzajavko poveljnika turških čet pred Bengazijem, v kateri poroča o nočnih bojih 25., 26. in 27. januarja pred Bengazijem. V teh bojih so Italijani doživeli grozne poraze. Na italijanski strani je menda padlo nad 1300 vojakov. Mesto je polno ranjencev. Nekaj italijanskih stotnij je popolnoma uničenih. Arabci so imeli samo 8 mrtvih in 89 ranjencev.

LAHI USTAVLJAJO LADJE.

London, 9. februarja. Laški torpedolovec »Grenadir« je ustavil angleško ladjo »Tuna« in jo preiskal. Lahi so ustavili tudi angleško ladjo »Woodcock« in jo preiskali.

BOLEZEN DANSKEGA KRALJA.

Kodanj, 9. februarja. Včeraj ob pol 9. uri zvečer izdani bulletin o stanju kralja se glasi: Kralj se je čez dan počutil primeroma dobro, kašelji se ni več pojavili; splošno stanje je dobro.

PREPOVEDANO PREDAVANJE.

Praga, 9. februarja. Znani češki publicist Jan Hovorka je nameraval prirediti na ruskem Poljskem več predavanj o Palackem in češki kulturi. Ruska vlada je prepovedala ta predavanja brez navedbe vzroka.

POLJAKI SE NE UDELEŽE MEDNARODNEGA ZDRAVNIŠKEGA KONGRESA.

Krakov, 9. februarja. Kakor znano, se bo vršil letos meseca majnika v Petrogradu mednarodni kongres za kirurgijo, higijeno in soc. medicino, združen s soc. higijenično razstavo. Izpovedka so priglasi tudi poljski zdravniki svojo udeležbo. Z ozirom na politične dogodke v Rusiji, zlasti z ozirom na zatiranje Poljakov v cholmskem vprašanju, potem na podržavljenje varšavske železnice, razpustitev poljskega Sokola in druga podobna nasilstva ter z ozirom na napade posameznih poslancev v ruski dumi in splošno zatiranje poljskega ljudstva po ruskih oblastih, pa so sedaj sklenili poljski zdravniki, da se ne udeležijo kongresa.

VELIKANSKO PONEVERJENJE PRI MALORUSKIH ZADRUGAH.

Lvov, 9. februarja. Starorusinski list »Karpatskaja Rus« poroča, da so odkrili pri reviziji maloruske zadruge zveze velikanska poneverjenja in da znašajo poneverjenja vsote okrog 8 milijonov K.

V VLAKU NAJDEN MRTEV AVIATIK.

Dunaj, 9. februarja. V vlaku, ki je došel danes sem iz Pariza, so našli mrtvega aviatika Jakoba Weinmanna, rodóm iz Szegedina. Našli so ga v strnišču, kamor se je zaprl. Truplo bodo obducirali, da doženejo vzrok smrti.

BRAT UMORIL BRATA RADI 80 VIN.

Olomuc, 9. februarja. Brata Franc in Jan Beidl sta se sprla radi 80 vin. Franc je napadel Jana in toliko časa tolkel po njem, da je Jan mrtev obležal. Mati je nesla mrtvo truplo Janovo na svojem hrbtu domov. Morilca so aretirali.

STAVKA PRAŠKIH CESTNIH ŽELEZNIČARJEV.

Praga, 9. februarja. Upravni svet električne cestne železnice je odklonil zahteve uslužbencev, vsled česar so ti pričeli stavkati.

POLKOVNIK DEFRAVDANT.

Kiev, 9. februarja. Aretirani polkovnik Kuljabko je poneveril pol milijona rubljev in jih naložil v inozemskih bankah.

65 RUDARJEV ZASUTIH.

New York, 9. februarja. V rudniku Anador je zasutih 65 rudarjev. Rešitev je nemogoča, ker se vsled trhlega opornega lesovja, vedno več kamenja udara. Iz rudnika se čujejo obupni kliči ponesrečencev na pomoč. Občinstvo je silno razburjeno na oblasti, ki niso dovolj skrbela za varnost.

VELIKI NEMIRI STAVKUJOČIH.

Bruselj, 9. februarja. V okrožju stavke so izbruhnili veliki nemiri. Stavkujoči so napadli transporte z žilivi in jih oplenili. Vlada je poslala tja vojaštvo.

TRI OSEBE POŽRLI VOLKOVI.

Budimpešta, 9. februarja. Gostilničarja Bernharda Friedmanna in dva njegova rojaka so pri Eperiesu napadli volkovi in vse tri osebe požrli. Od vseh treh oseb so našli pozneje ljudje le kosti in ostanke oblek.

* **Krajnim šolskim svetom na znanje.** Krajni šolski sveti se pritožujejo, da so šolska naznanila že plačali pristojnemu okrajnemu glavarstvu. To je pomota. Šolska vodstva so naročila potom okrajnih glavarstev orlov papir (golice), ki stane 100 kosov 1 K 50 vin. Ta papir so krajni šolski sveti plačali in drugega prav nič. Za tisk in napise je pa posebej račun. Toliko v blagohotno uvaževanje, da ne bo kdo mislil, da je enoinisto reč dvakrat plačal.

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 9. februarja 1912.

Pšenica za april 1912	11-97
Pšenica za oktober 1912	11-86
Rž za april 1912	11-12
Rž za oktober 1912	10-65
Oves za april 1912	10-35
Koruz za maj 1912	9-07

Meteorološki poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m, sred. tlak 736-0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
8	9. zveč.	732-0	5-3	sl. vzh.	oblačno	
9	7. zjut.	729-5	4-6	sl. svzh.	oblačno	7-0
9	2. pop.	728-5	6-1	sl. svzh.	dež	

Srednja včerajšnja temp. 6-0, norm. -0-0.

Veletrgovina s specerijo in deželnimi pridelki

Anton Kolenc, Celje

Glavna trgovina: Graška cesta 22. Podružnica v Narodnem domu

Prazen je izgovor, da se mora blago iskati pri tujcih, ker Vam nudi domača zgoraj imenovana veletrgovina v vsakem oziru bogato in zelo povečano zalogo z vedno svežim blagom, tako, da zamore proti vsaki konkurenci popolnoma ustreči zahtevam cenj. gg. trgovcev in prosim za mnogobrojen obisk, o čemur se lahko vsakdo sam prepriča, četudi z najmanjšim polkusom. — Velečestitim gosp. duhovnikom ponudim voščene sveče, kakor tudi druge vrste sveč, ter olje in kadilo za cerkve. — Kupujem tudi vsakovrstne deželne in druge pridelke, kakor oves, rž, pšenico, divji kostanj, ječol, suhe gobe, med v satovju, fižol, seno, orehe, krompir, malinsko šlupo, smrkove storže, vsakovrstno sadje, žveže in suho, vinski kamen, itd., sploh vse deželne pridelke po najvišjih dnevnih cenah, nadalje kupujem vsakovrstno vreče ter petrolejske in oljnat sode. — Imam tudi v zalogi ržovo moko in otrobe za krmlo živali v ceni od 18-90 — do K 15-—, 100 kg pri odjemu celega vagona ter »Lukuluse« za ilitanje svin. 2973

Volitve na Hrvaškem.

Zadnji čas je bila vsa pozornost obrnjena na našo sosedno državo na Nemčijo. Januarja meseca so se vršile volitve v državni zbor in 5. februarja je izvolila Bavarska poslance v svoj deželni zbor. V obeh slučajih se je šlo za to, da se zdrobi sila in moč nemške politične stranke centra, ki je obenem braniteljica in zastopnica verskih in kulturnih teženj katoliških Nemcev. Kljub temu, da je na Nemškem izmed 65 milijonov prebivalcev samo nekaj nad 22 milijonov katoličanov, se mora vendar reči, da so katoličani oni solidni in stalni faktor, ki se uspešno ustavlja vsem razdirajočim elementom v Nemški državi. Da boljše razumemo veliko silo in jekleno vztrajnost političnega zastopstva nemških katoličanov, moramo vpoštevati, da se omejuje centrum samo na kraje, kjer katoličani skupno prebivajo, dočim se socialna demokracija razteza po celi Nemčiji.

Osobito socialna demokracija ima na Nemškem lahko delo, kjer je protestantizem izpodkopen, pozitivna vera popolnoma na tleh in zavzema materializem čimdalje širše ljudske sloje. V takih razmerah ni čuda, če je nemško katoličanstvo oni edini faktor, pri katerem najde še versko-kulturna in patriotska misel varstvo in zaščito.

Vse te stvari moramo imeti pred očmi, ako razmotrivamo zadnje volitve v Nemčiji. Potem nam bo razumljivo, zakaj se je ves volivni boj osredotočil ravno proti centrumu. Židovsko in socialno-demokratsko časopisje sicer vpije, da se gre za »svobodo, kulturnost, proti črnuštvu in trinoštvu«, kakor bi Nemčija res vzdihovala pod kakimi državnimi inkvizicijskimi silami, ki naj bi jih centrum podpiral, ko je vendar znano, da so ravno proti nemškim katoličanom še dandanes po nekaterih krajih izjemne postavbe. Šlo se je v resnici samo za to, da se omaje edini steber na katerem sloni red v državi. In ta steber je bil centrum.

Najhujši naval proti centrumu so naredili bavarski liberalci in socialni demokratje dne 5. februarja ob volitvah v deželni zbor bavarski.

Z naravnost živalsko besnostjo so se ergli liberalci, socialni demokratje in kmečki zvezarji proti centrumu; vlada sama jim je šla povsod na roko in razkričala centrum za ustavolomno stranko, katero je treba s pota spraviti; visoki gospodje v uradih, vse je šlo na volišče in oddalo svoj list za liberalca ali pa socialnega demokrata. Vsemu so pa stali na strani monarhistični humoristični listi, ki s pravimi cinično-slinastimi pacarijami mažejo vsak verski in politični pojav nemškega katoličanstva.

Centrum je imel braniti vsega skupaj 98 mandatov, katere si je priboril pri zadnjih volitvah. Iz volilnega boja je izšel zmagovalci z 87 mandati in ima 5 glasov nadpolovične večine. Vseh mandatov je 163. od teh jih ima opozicija 69; centrum 87 in konservativci, ki so vedno s centrumom v zvezi, 7, skupno torej 94. Treba je pa upoštevati, da velja za Bavarsko relativna večina, torej zmagata tista stranka, ki ima največ glasov, ne glede na to, če jih ima več kot polovico. Liberalci in socialni demokratje so pa povsod skupnega kandidata volili, torej vse svoje glasove na eno osebo združili in so kljub temu sijajno pogoreli. Če je centrum pri volitvah 11 mandatov zgubil v boju nasproti vsem nasprotnikom, ne pomeni okoliščina posebne zgrebe. Če se ni posrečilo sedaj centruma vreči, je upanje za prihodnje še veliko manjše. Kar je centrum obdržal, se sploh ne da omajati; vse negotovo, slučajno je odpadlo. Če centrum svojo organizacijo še širje zgradi in izpelje ter svojo politično moč v deželnem zboru po pameti izrabi, ima veliko upanje, da zgubljene pozicije zopet pridobi.

Naravnost otročje pa je, kar počenjajo avstrijski, posebno pa slovenski socialni demokratje pri izidu teh volitev. »Zarja« se korači, kakor bi že bila na ljubljanskem gradu rdeča zastava razvila in bi iz slovenskih tal kar vstajali rdeči bataljoni in pokrili slovensko zemljo. Na vse štiri strani sveta snubijo in kličejo slovenske liberalce pod svoj prapor, češ da se je izkazalo, da je socialna demokracija tisto kladivo, ki bo »črnuštvo« ubilo. Za enkrat je to bobnanje prazen tamtam. Če bo to ropotanje socialnim demokratom kaj korajže dalo, je prav, nam je gotovo ne bo vzelo. Ta oreh, ki ga misli socialna demokracija zgrizti, je bolj trd, kakor si ga socialni demokratje predstavljajo. Nas je veliko in korajže tudi!

Izpred sodišča.

Napad na nočnega čuvaja. Zapri-seženi nočni čuvaj Miha Breclj je opravljal v Šturijah nočno službo. Skozi vas so pripeli neko noč fantje, med njimi strojarja Alojzij Žigon in Friderik Kalin. Breclj jih je pozval k miru. Fantje pa so se začeli pomikati proti

čuvaju tako, da se jim je moral umakniti. V strahu, da bi se ga dejanjsko ne letili, je nabil tudi svojo puško. Dočim so se ostali odstranili, skočil je Žigon k čuvaju in ga s pestjo z vso silo udaril po obrazu, nato zagrabil čuvajevo puško in mu jo hotel iztrgati. Medtem, ko sta se priprava, sta padla oba na tla. Pristopil je ob tej priliki k obema Kalin, zagrabil za puškin jermen in tako se jima je posrečilo orožje z združenimi močmi čuvaju iztrgati iz rok. Žigon taji, da bi bil udaril s pestjo čuvaja, a kot pri a zaslišani je Miha Breclj to odločno potrdil. Sodišče je obsodilo Žigona na en mesec ječe, Kalina pa na 14 dni zapora.

Nepopolnživ razgrajč. Kajžarjev sin Jožef Žun v Trbojah je prišel zavoljo svoje nasilnosti že večkrat s sodiščem v dotiko. Nekega dne je prišel v Čebaškovo hišo, ker se je pa začel z gospodarjem prepirati, ga je potisnil na prosto. Popoldne istega dne je prišel z motiko oborožen pred Čebaškovo hišo ter začel udrihati po hišnih durih, na kar je odšel. Kmalu pa se je vrnil oborožen z gnojnimi vilami, s katerimi je razbijal po vratih in oknih, razbil šipe, končno pa s 4 metre dolgim kolom suval skozi okno v sobo, v kateri se je nahajala Čebaškova rodbina. Žun, ki se je izgovarjal pred sodiščem s popolno pijanostjo, je bil obsojen na eno leto težke ječe.

Po svetu.

Očeta v smrt prisilili. Pred tedni smo poročali, da je gostilničar Josip Kaderma iz maščevanja, da so ga hčere zaprle v podstrežje in ga pustile stradati, zažgal hišo. Pri tem je pogorelo tudi nekaj sosednih hiš. Sodišče ga je oprostilo krivde. Sedaj se je pa obesil, ker so hčere še slabše z njim delale, kot poprej in mu niso dale dovolj sredstev za življenje.

Neugnani najemnik. Iz Pariza poročajo 2. t. m.: Gospodu Cochonu in njegovi družini je odpovedal hišni gospodar stanovanje. Ker pa je Cochon tajnik sindikata najemnikov v Parizu, ni vzel odpovedi na znanje ter se tudi ni izselil iz stanovanja. Ko ni nobeno prigovarjanje ničesar pomagalo, je hotel hišni gospodar postaviti Cochona uradnim potom na cesto. Toda Cochon je naredil iz svojega priljubljenega stanovanja celo trdnjavo. Na balkonu je izobesil nekakšno zastavo, zabarikadiral se v stanovanju ter nobenega človeka pustil v stanovanje. Ves Pariz se je smejal njegovemu početju. Nazadnje pa se je vendar posrečilo nekemu policijskemu komisarju, sodnemu eksekutorju in več uradnim osebam, udreti in priboriti si s sekirami in drugim orodjem trdnjavo. Cochona so z družino odvedli v policijski urad, a so ga vsled posredovanja nekega poslanca zopet izpustili. Nato se je Cochon posvetoval s svojimi zvestimi, kaj naj stori. »Kam naj grem?« je vzkliknil. »Kateri hišni gospodar me bo vzel?« Njegovo hišno opravilo so naložili na pet ročnih vozičkov, v katere se je vpregla Cochonova družina. In šli so iskati novo stanovanje. Od začetka je bilo le malo ljudi, ki so spremljali spreved. Toda čim dalje je šel Cochon s svojci po pariških cestah, tem večja je postajala gružica. Od ust do ust se je slišala novica, da se Cochon seli, ne da bi vedel, kam. »Vive Cochon!« so klicali vsepovsod. Končno je obdajalo okoli 3000 Parižanov junaka dneva in slednjič se je tudi policija polastila peterih Cochonovih vozičkov ter jih prepeljalo na bližnjo stražnico, kjer so neugnane Cochonu in njegovi družini odkazali tri prostore, ki pa so bili, kar se tiče udobnosti, zelo nedostatni. Cochon se je na stražnici raje poslovil, kajti gostoljubnosti policijskega prefekta ni hotel uživati. Hišna oprava je ostala spravljen pri policiji, medtem ko je Cochon prenočil s svojci pri nekem odvorniku.

Skrivnostna smrt francoskega dramatika. V neki pariški bolnišnici je umrl 30 letni francoski dramatik Lauras. Še pred par dnevi je bilo njegovo stanje tako, da je bilo pričakovati vsak čas njegove odpustitve iz bolnišnice. Državno pravdnstvo je zaradi tega tudi zaplenilo truplo dramatika, ker se upravičeno sumi, da je dramatik umrl, ker so mu dali zavžiti nepravda zdravila.

Vojska kmalu izbruhne. Poročajo iz Berlina: General Keim, znani agitator nemškega »Flottenvereina«, je osnoval »Obrambno zvezo«. Dne 28. t. m. je bil v Berlinu shod preko tisoč ljudi, med katerimi so bili častniki, dijaki in okoli 200 dam. Keim je povdarjal, da treba ojačiti patriotska čustva. General Lit zmann je nato izjavil, da vojska kmalu izbruhne, o čem ne dvomi nikdo; zato je treba gledati nato, da postane nemški narod tako

močan, da mu je zmaga gotova. Sprejet je bil dnevni red, ki je poudarjal nujnost, da se osnuje dva nova vojna kora in znatno ojači artilerijo.

Lepi sadovi mažaronstva. Zdravnik osješke bolnišnice dr. Muža je škofu Krapeu ovadil bolnišničnega duhovnika kapelana Paviča, da isti usmiljene sestre ščuje proti zdravnikom, da je šel brez ravnateljevega dovoljenja na dopust, zlasti ob zadnjih volitvah, ko je agitiral za protivladnega kandidata (tu tiči zajec!) in končno, da se je Pavič pred zdravniki jako nelaskavo izražal o škofu Krapeu. Dr. Muža zagotavlja škofa, da so vsi zdravniki v bolnišnici verni katoličani in prosijo, naj se kaplan Pavič takoj premesti. Vsled te ovadbe je kaplan Pavič po nalogu svojih višjih dr. Muža tožil; na glavni razpravi se je ta čudni zdravnik izgovarjal, da je ovadbo napisal po višjemu povelju in da ni hotel žaliti kaplana. Sicer pa da je ta ovadba službeni rezervat. Razprava je bila odgoda, da dr. Muža preskrbi dokaze za svojo rezervatno tožbo. Naj pa stvar pred sodiščem končno izpade tako ali tako, s tem malenkostnim denunciantstvom je dr. Muža osramotil sebe in svoj poklic.

Ljudsko zdravje v Bosni-Hercegovini. Pred dobrimi šestimi leti se je bosenska zdravstvena oblast z vso silo vrgla na zatiranje sif. kuge, ki je bila silno razširjena med ljudstvom, tako, da se je v začetku akcije konstatiralo 41.398 slučajev. Prizadevanja za izboljšanje teh razmer so rodila obilen sad, tako, da je po šestih letih dela ostalo v zdravniški oskrbi le še 2750 oseb. Ozek stik zdravnikov z ljudstvom je pripomogel do razbistrenja higijeničnih pojmov v ljudstvu, do izboljšanja stanovanjskih, vzgojnih in drugih razmer. Silno veliko so k lepemu uspehu pripomogle zlasti zdravnice, ki so se nastavile predvsem iz ozirov na mohamedansko ženstvo.

Tajne sarajevske gostilne. V Carevi ulici v Sarajevu stoji stara hiša, v kateri je še izza turških časov gostilna. Hiša je bila last nekega Turka, ki se je pa ob okupaciji izselil v Carigrad; njegov sin je hišo prodal, ki je šla iz rok v roke, dokler je ni kupil nek žid, ki je razven gostilne odprl tudi kavarno. Lokal je bil od nekdaj na najslabšem glasu in se je dogodilo v njem mnogo umorov. Pred 4 meseci je prevzel gostilno Henrik Krischka ter z velikimi stroški vse preuredil in otvoril restavracijo pod naslovom: »Pri avstrijskem cesarju.« Na dvorišču v šupi je Krischka redil dva prešička, katerim so pa minoli petek pozabili dati krme. Prešička sta od lakote vse ogrizla in končno preglodala talne deske. Ko so se zvečer prašičkov opomnili, so jih šli nakrmiti, a nudil se jim je grozen prizor: Izpod izgrizenih desk so štrlele človeške kosti, ki so bile še precej sveže. Krischka je stvar nemudoma prijavil redarstvu. Ljudje pripovedujejo, da v turških časih iz te krčme marsikdo ni odnesel žive glave.

Ženski vestnik.

Morilec alkohol. — V Wengu blizu Linca je 42letni kmet Frauscher stavil z nekim hlapcem, da tekem ene ure spi 3 litre špiritovega žganja. Nato sta začela oba piti. Toda že po drugem litru se je Frauscher zgrudil in v par trenutkih umrl — oče osmerih nedoraslih otrok. Hlapca so pa v smrtnonevarnem stanju prenesli v bolnišnico.

Ženska v obrti na Nemškem. Nemške obrtne zbornice so se v Hanovru sešle k posvetovanju, da zavzamejo stališče nasproti ženstvu v obrti. Soglasno se je sklenilo, da uživaj ženska v obrti iste dolžnosti in iste pravice kakor moški. Zbornice so tudi izjavile, da so pripravljene, v izpraševalne odbore in komisije poklicati tudi ženske člane, kakor tudi, da naj zbornice preskrbe tečaje, na katerih se morejo ženske izobraziti in pripraviti na izpit za mojstra.

Žena v hiši in poklicu. Pod tem naslovom se 24. t. m. v Berlinu odprla razstava; protektorat je prevzela nemška cesarica. Ob tej priliki priredi Zveza nemških ženskih društev istotam velik ženski kongres, ki bo zboroval od 27. februarja do 2. marca.

Prva avstrijska zavarovalnica zoper vlom na Dunaju

zavaruje zoper: latinski vlom, latvino, poneverbo uslužbencev in požar po najnižjih cenah.

Priznana najkulantnejša zavarovalnica!

Akcijski kapital 1.000.000 K. Garancija Monakovske zavarovalne družbe 220 milijonov K. — Dovoljuje iz čistega dobička znatne podpore gasilnim društvom in v druge občerkoristne namene.

Vsa pojasnila daje brezplačno:

podružnica v Ljubljani, Wolfova ul. 6, vodja g. Alb. Pečevnik

296

Istotam se sprejme več zastopnikov.

V soboto zvečer k „Majarončku“!

Podpisani vljudno naznanjam slavnemu občinstvu, da priredim

v soboto, 10. februarja t. l.

domačo veselico

na katero si dovoljujem prijazno vabiti vse cenjene goste in prijatelje, — Postregel bom s pristnimi vini, svežim pivom in ceno ter okusno kuhinjo.

VSTOPNINA PROSTA.

Prosečobilnega poseta, beležim z odličnim spoštovanjem 381

Jernej Jelenič, gostilničar pri „Majarončku“.

Ženini in neveste! Poročne prstane

takor tudi drugo zlatnino priporoča po nizki ceni

Fr. P. Zajec, Ljubljana, Stari trg 9. Posiljam cenike brezplačno.

Serravallo

železnato Kina-Vino

Higienična razslava na Dunaju 1906: Državno odlikovanje in častni diplom k zlati kolajni.

Povzroča slast do jedi, okrepi živce, zboljša kri in je rekonvalescentom in malokrvnim zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.

Izborni okus.

Večkrat odlikovano.

Nad 7000 zdravniških spriceval.

J. SERRAVALLO, c. in kr. dvorni dobavitelj TRST-Barkovlje.

Dobro vino

je naprodaj kmetskih kleteh; posreduje Posojilnica v Kaštelu pošta Buje v Istri 3638

Mala čedna hiša

z nekoliko vrta v prijetnem kraju na Gorenjskem, blizu kolodvora, pripravna za kakega penzionista ali obrtnika, se zaradi preselitve poceni proda. Proda se tudi 240 železnih plošč modelov za cementno opeko z dvema obročema, malo rabljeno, za zelo nizko ceno. — Vpraša naj se pri gosp. Leopoldu Lavš, trgovcu v Trzinu.

386